

Univerzitet u Sarajevu

Filozofski fakultet u Sarajevu

Odsjek za pedagogiju

Kolegij: Predškolska pedagogija

Percepcija roditelja djece predškolske dobi o kvaliteti predškolskih ustanova

Završni magistarski rad

Predmetni nastavnik: doc.dr. Dženeta Camović

Studentica: Nadža Sijerčić

Sarajevo, oktobar, 2021.

Sadržaj

1. Uvod	4
2. Teorijski okvir	6
2.1. Definiranje i svrha ranog i predškolskog odgoja.....	6
2.2. Definiranje pojma kvalitete	6
2.3. Savremeno shvaćanje ustanove za rani i predškolski odgoj	9
2.4. Saradnja i partnerstvo	10
2.5. Ključna područja kvalitete	13
2.6. Strategija ustanove za rani i predškolski odgoj	14
2.7. Organizacijsko vođenje ustanove za rani i predškolski odgoj	14
2.8. Oblikovanje okruženja u funkciji ostvarivanja odgojno-obrazovnog procesa	15
2.8.1. Prostorno okruženje	16
2.8.2. Zdravstveno-higijenski uvjeti rada i sigurnost	17
2.8.3. Prehrana	18
2.8.4. Odgajatelji	19
2.8.5. Stručni i ostali saradnici u u stanovi za rani i predškolski odgoj	20
2.9. Saradnja s lokalnom zajednicom	21
3. Metodološki okvir istraživanja	22
3.1. Predmet istraživanja	22
3.2. Cilj istraživanja i zadaci istraživanja	23
3.3. Hipoteze istraživanja	23
3.4. Istraživačka pitanja	24

3.5. Metode istraživanja	24
3.6. Uzorak istraživanja	24
3.7. Mjerni instrument	27
3.8. Procedura istraživanja	27
4. Rezultati istraživanja	28
4.1. Rezultati koji se odnose na istraživačko pitanje: <i>Kojim indikatorima kvalitete roditelji pridaju najveći značaj?</i>	28
4.2. Rezultati koji se odnose na istraživačko pitanje: <i>Kako svaki roditelj poima kvalitetu predškolske ustanove?</i>	40
4.3. Rezultati koji se odnose na istraživačko pitanje: <i>Da li roditelji više vrednuju kvalitetu procesa ili kvalitetu strukture?</i>	41
5. Diskusija	42
5.1. Dokazivanje postavljene pothipoteze 1 (H1)	42
5.2. Dokazivanje postavljene pothipoteze 2 (H2)	42
5.3. Dokazivanje postavljene pothipoteze 3 (H3)	43
5.4. Metodološka ograničenja u istraživanju	43
5.5. Metodološke prednosti u istraživanju	44
5.6. Naučna i praktična vrijednost rezultata istraživanja	44
6. Zaključak	46
7. Prilozi	47
8. Literatura	50

1. UVOD

Postavlja se pitanje kakvo je mišljenje roditelja o predškolskoj ustanovi, da li su roditelji zadovoljni saradnjom sa odgajateljima i ustanovom, da li su zadovoljni radom odgajatelja. Predmet ovog istraživanja je analiza mišljenja roditelja djece predškolske dobi o kvaliteti predškolske ustanove. Mucić Šutić i Medak (2016) navode činjenicu da savremene ustanove za rani i predškolski odgoj preuzimaju odgovornost za kvalitetu života i rada u njoj. Da bi ta kvaliteta bila što bolja potrebno je u rad ustanove uključiti i roditelje. Roditelji su ravnopravni sudionici odgojno-obrazovnog procesa te glavni saveznici u unapređivanju kvalitete ustanove za rani odgoj. Dječji vrtić kao sljedeći čimbenik socijalizacije djeteta ima zadaću da u saradnji s roditeljima izgrađuje djetetove potencijale i radi za dobrobit djeteta da bi ono izraslo u zdravu i kompetentnu osobu (Mucić Šutić, Medak, 2016).

Kvalitetu možemo odrediti kao rezultat djelovanja niza subjektivnih i objektivnih čimbenika koji u sinergiji omogućuju uspješno zadovoljavanje potreba svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa u ozračju prijateljskih i saradničkih odnosa uz stalnu tendenciju rasta. Pod kvalitetom podrazumijevamo da su odnosi temeljeni na razumijevanju i prihvaćanju svakog pojedinca, saradnju sa društvenim zajednicama, timski rad, saradničko ozračje, komunikacija između roditelja i odgajatelja, odnos odgajatelja prema djeci, okruženje u kojem djeca borave, ishrana i materijali za njihov rast i razvoj. Dakle, roditelji imaju važno mjesto u unapređenju rada svake ustanove te su glavni saveznici odgajatelja u odgoju i obrazovanju djece. Kvalitetna i otvorena komunikacija odgajatelja i roditelja omogućuje bolje međusobno razumijevanje kao i bolje razumijevanje djece. Odgajatelji i roditelji dijele odgovornost u razvijanju saradničkih odnosa. Činjenica je da postoje razlike u gledištima i očekivanjima odgajatelja i roditelja, što može dovesti do nesporazuma te da kvalitetna komunikacija među tim čimbenicima doprinosi boljem razumijevanju i unapređenju međusobnih odnosa. Stoga, kvaliteta okruženja u ustanovi, stvaranje pozitivne slike o njoj i kvalitetna i otvorena komunikacija s roditeljima ovisit će o usklađivanju odnosa i zahtjeva između roditelja i odgajatelja, odnosno ustanove za rani i predškolski odgoj (Mucić Šutić, Medak, 2016).

Pod kvalitetom možemo još odrediti i vođenje predškolske ustanove. Uloga direktora u podizanju kvalitete ustanove je ključna kako bi se zadovoljile potrebe svakog djeteta i sudionika. Smatra se da direktor ima najveću odgovornost za kvalitetu rada ustanove. Od direktora se očekuje sposobnost upravljanja kvalitetom, što podrazumijeva izgrađen sistem

vrijednosti i stavova te posjedovanje kompetencija za uspješno obavljanje te uloge. Dječji vrtić treba “dopunjavati obiteljski odgoj i svojom otvorenošću uspostaviti djelatnu saradnju s roditeljima i neposrednim dječjim okruženjem (Zakon o predškolskom odgoju, 2013, čl.16, st.1). Kvalitetna saradnja roditelja i ustanova za odgoj i obrazovanje od djetetova rođenja pa sve do adolescencije utječe na djetetov uspjeh u životu (Skočić Mihić, Srića, 2016).

U istraživanju potrebno je utvrditi kako roditelji doživljavaju i ocjenjuju kvalitetu predškolske ustanove. Ispitati će se da li su roditelji zadovoljni aktivnostima i metodama koje odgajatelji koriste u radu sa djecom, ispitati mišljenje roditelja o planu i programu koji se koristi u radu sa djecom, u kakvom su stanju materijali koji se koriste u radu sa djecom (igračke, knjige, madraci za spavanje i sl.), potom istražiti da li su roditelji zadovoljni čistoćom, izgledom i uređenjem predškolske ustanove, te ispitati mišljenje roditelja djece o ishrani u ustanovi. U radu će se koristiti anketiranje kako bi se ispitali stavovi i mišljenja roditelja o kvaliteti predškolske ustanove u kojoj borave njihova djeca.

2. TEORIJSKI OKVIR

2.1. *Definiranje i svrha ranog i predškolskog odgoja*

Svrha ranog i predškolskog odgoja jest osiguravanje optimalnih uvjeta za uspješan odgoj i potpuni razvoj svakog djeteta, te unapređivanje onih djetetovih osobina i umijeća koja se počinju formirati u najranijoj dobi, a nužna su svakom pojedincu i u kasnijem životu kako bi uspješno zadovoljavao svoje potrebe i svoja prava, te se odgovorno ponašao prema pravima i potrebama drugih osoba u zajednici. Te su osobine odnosno vještine kreativnost, inicijativnost, samostalnost, samopouzdanje, snalažljivost u nepredvidivim situacijama, sposobnost rješavanja problema, sposobnost građenja i održavanja kvalitetnih odnosa isaradnja s drugima, umijeće kvalitetnog komuniciranja, osvješćivanje vlastite odgovornosti za ponašanje i sl. Predškolski odgoj i obrazovanje posmatra se kao temelj psihofizičkog razvoja, odgoja i obrazovanja čovjeka. Predstavlja temelj cjeloživotnog učenja, usmjeren prema aspektima razvoja djeteta: intelektualnom, socijalno-emocionalnom, fizičkom razvoju i razvoju kreativnosti i stvaralaštva, kojim se dijete podržava za kvalitetno uključivanje u konkretni socio-kulturni kontekst, društvo zasnovano na znanju, uz njegovanje sopstvene duhovne i kulturne baštine (Beleslin, Karabegović, Lizde i sur., 2014). Jedna od temeljnih vještina djeteta, čiji razvoj treba početi u njegovoj najranijoj dobi, jest samoprocjena vlastitih postupaka, akcija i cjelokupnog ponašanja. Ta vještina pomaže djetetu u zadovoljavanju vlastitih potreba i ostvarivanju prava na način koji ne ugrožavanjega samoga, kao ni druge osobe i odnos s njima, te otvara put razvoja odgovornog ponašanja (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

2.2. *Definiranje pojma kvalitete*

Kvaliteta može značiti mnogo stvari različitim ljudima, na shvaćanje kvalitete utječu kulturološka shvaćanja, a neizbježno je da postoje kulturne varijacije (uloga politike i povijesti). Kada se promatra kultura određenog vrtića treba uzeti u obzir norme i očekivanja odgojitelja i djelatnika vrtića, njihova prava i obaveze, njihove uloge i odnose, odnosno sve formalne i neformalne interakcije odraslih, a koje se odražavaju na djecu (Bujanić, 2017).

Pojmu kvalitete moguće je pristupiti na mnogo načina. Kvaliteta može biti sve što pojedinac unese u „svoj svijet kvalitete”, ona je kulturološki određena i različito znači različitim pojedincima, ovisno o njihovu iskustvu, interesima, vjerovanjima i vrijednostima. Kvaliteta

života primarno je psihološka kategorija na čije formiranje djeluje niz objektivnih (društveno uređenje, dogme, standard i sl.) i subjektivnih (psiholoških) činitelja. To su razlozi zbog kojih se teško precizno usaglasiti oko poimanja pojma kvalitete. (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012) Kvaliteta ustanove za rani odgoj razvojna je, a ne statična kategorija. To znači da jednom postignuta kvaliteta sama po sebi nije jamstvo njezine trajnosti – na njezinu je održavanju potrebno stalno raditi. Promišljanje i unapređenje kvalitete za svaku je odgojno-obrazovnu ustanovu više nego imperativ. Jer, kvaliteta odgojno-obrazovne ustanove neprekidno se povećava ili smanjuje. Stajanje na mjestu je iluzija. Rasprava o kvaliteti u nekoj organizaciji u najširem određenju obuhvaća način zajedničkog rada i razmišljanja o njemu, ono što vrednujemo, kao i način na koji mjerimo uspjeh (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

U ustanovi za rani odgoj to se odnosi:

- Na zajednički rad odgajatelja i drugih stručnih djelatnika (postizanje zajedničke odgovornosti za odgojno-obrazovni proces, zajedničko promišljanje i analiziranje odgojne prakse, timski pristup i sl.)
- Na način razmišljanja odgajatelja i drugih stručnih djelatnika (o djeci, o načinu na koji uče, o svojoj odgojno-obrazovnoj ulozi, o odgojno-obrazovnoj praksi u cjelini isl.)
- Na ono što u ustanovi ranog odgoja vrednujemo (vrednujemo li određene dimenzije odgojno-obrazovne prakse, npr. pojedine situacije, aktivnosti i rezultate, ili cjelinite prakse)
- Na način kako u ustanovi ranog odgoja mjerimo uspjeh (vanjska i/ili unutarnja evaluacija, metodologija kojoj se priklanjamo i sl.) (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

Standardi kvaliteta su prvenstveno namijenjeni profesionalcima koji rade s djecom ranog uzrasta i trebali bi poslužiti kao vodič kroz kontinuirani profesionalni razvoj te omogućiti svrsishodnu evaluaciju i samoevaluaciju rada. Standardi kvaliteta rada trebaju pružiti ostvarenje vizije kvaliteta i osnažiti profesionalce, a samim tim i djecu s kojom rade. Oni su pretpostavka za profesionalno napredovanje odgajatelja, stručnih saradnika i direktora u ustanovama za predškolski odgoj i obrazovanje, olakšavaju samoevaluaciju i evaluaciju rada pojedinca, timova i ustanove u cjelini, kao i identifikaciju profesionalnih potreba i razvijanje stručnog usavršavanja zasnovanog na iskazanim potrebama i interesovanjima (Beleslin, Karabegović, Lizde i sur., 2014). Jedna od najčešće pominjanih prednosti donošenja i dosljedne primjene standarda kvaliteta rada u praksi je generalno očekivano unapređenje

odgojno-obrazovnog rada sa djecom i unapređenje odgojno-obrazovne prakse utemeljene na odgojnoj filozofiji i vrijednostima koje se promovisu u definisanim standardima. Njihovom primjenom očekuju se pozitivni efekti na kvalitet odgojno-obrazovnog procesa, a samim tim i na djecu.

Najčešće spominjane poteškoće se tiču pedagoških standarda i normativa za rad predškolskih ustanova – prepoznate su kao nametnuta nedosljednost u poštivanju pedagoških standarda i normativa kada je u pitanju (preko) brojnost djece u odgojnim grupama, potom uključenost djece s posebnim potrebama u vrtiće bez osiguranja uslova za humanu inkluziju, bez adekvatne podrške stručnih saradnika i stručnjaka za inkluziju, zatim opremljenost, tj. nedovoljna opremljenost predškolske ustanove igračkama, didaktičkim i igrovnim sredstvima i materijalima, i organizacijske poteškoće, tj. prezauzetost odgajatelja u toku radnog dana i nemogućnost izdvajanja vremena za češće sastanke timova (Beleslin, Karabegović, Lizde i sur., 2014).

Krajem 20. stoljeća razvilo se proučavanje utjecaja predškolskog odgoja na razvoj i učenje kod djece. Rezultati mnogih studija pokazali su da kvalitet predškolskih programa znatno određuju djetetov budući razvoj i ishode učenja. Djeca koja pohađaju kvalitetnije predškolske ustanove školu započinju sa većim nivoom kognitivnih, jezičnih i socijalnih vještina. Institucionalni predškolski odgoj prikazan je kao sistem u kojem se može lako prepoznati kvalitet i strukturu obrazovanog procesa. Postoji niz elemenata koji se mogu procijeniti unutar strukture procesa. Oni su: veličina odgojne skupine, omjer djece i odgajatelja, obrazovanje i profesionalni razvoj odgajatelja, trajnost odgajatelja u odgojnim skupinama, plata odgajatelja i fizičko okruženje vrtića. Posljednjih godina, Bosna i Hercegovina pokazala je znatan interes za razvoj predškolskog odgoja, što pokazuju i brojni usvojeni akti i dokumenti. Cilj predškolskog odgoja u BiH je da osigura optimalne i jednake uvjete za svako dijete od rođenja pa do školovanja, bez diskriminacije na bilo kojem polju, kako bi ostvarili i razvili svoje intelektualne i fizičke sposobnosti kroz različite forme profesionalnog, kvalitetnog, institucionalnog i neinstitucionalnog predškolskog odgoja. Predškolski odgoj u BiH baziran je na humanističkom razvojnom principu, principu profesionalne autonomije i odgovornosti, te principu demokratije, koji zagovaraju prava svakog djeteta da pohađa odgovarajući predškolski odgoj bez diskriminacije u bilo kojem obliku (Camović, Bećirović-Karabegović, Ćurak, 2018).

Kvaliteta početnog obrazovanja odgajatelja i njihovog kontinuiranog profesionalnog razvoja, koja je orijentirana na poboljšanje njihove prakse, važna je za razvoj profesionalnih kompetencija odgajatelja i kvalitet samog predškolskog odgoja. U Bosni i Hercegovini, stručno usavršavanje je pravo i obaveza odgajatelja, definirano pravnim i podzakonskim aktima. Glavni fokus budućih reformi u predškolskim ustanovama u BiH upravo bi trebao biti na tome da osiguraju da se standardi kvalitete rada odgajatelja u potpunosti primjenjuju u praksi, sa orijentacijom na djecu kao istraživačima i aktivnim sudionicima u procesu učenja. Institucionalni predškolski odgoj u Bosni i Hercegovini, pored svoje duge tradicije, još uvijek je socijalno marginaliziran i suočava se sa poteškoćama koje zahtjevaju određena rješenja. Prije svega, potrebno je nastaviti i ubrzati započete reformske procese usmjerene na poboljšanje i razvoj kvalitete u svim dimenzijama (administrativnoj, strukturnoj i procesnoj). Potrebno je dovršiti proces donošenja i usvajanja zakonskih i podzakonskih akata koji reguliraju aktivnost institucionalnog predškolskog odgoja. Ono što treba postići je poticanje profesionalne autonomije i motivacija da se istražuje vlastita praksa, unapređivanje odgajatelja kroz proces refleksije, samoevaluacije, kreiranje određenih planova na razini ustanove, uspostavljanje timskog rada i slično. Potrebno je osigurati pristupačne, metodološki jedinstvene treninge koji se temelje na potrebama, i održati kontinuitet za sve stručne osobe koje rade sa djecom (Camović, Bećirović-Karabegović, Ćurak, 2018).

2.3. Savremeno shvaćanje ustanove za rani i predškolski odgoj

Savremena ustanova za rani odgoj određuje se kao mjesto kvalitetnog življenja, ravnopravnog sudjelovanja i zajedničkog učenja djece i odraslih, u kojoj svi subjekti imaju priliku praktimirati odgovorno ponašanje (prema sebi, drugima i cjelokupnom okruženju). Ustroj takve ustanove za rani odgoj utemeljen je na vrijednostima slobode i poštovanja svakog pojedinca (djeteta i odrasloga). U njoj se pridaje pozornost osiguranju prava djece na jednake mogućnosti i jednaka prava za sve (prava na poštovanje, prihvaćanje, različitost, obrazovanje i dr.). Nasuprot tradicionalnom shvaćanju ustanove za rani odgoj kao mjesta kojemu se dijete „poučava i podvrgava odgoju”, savremena se ustanova shvaća kao mjesto zajedničkoga i učenja i samoučenja, razvoja i samorazvoja, odgoja i samoodgoja ili, drugim riječima, mjesta zajedničkoga kvalitetnog življenja ravnopravnih subjekata (djece i odraslih). Okosnicu djelovanja savremene ustanove za rani odgoj čini prihvaćanje i praktimiranje ideje kontinuiranog učenja svih subjekata (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012). Savremena ustanova ranog odgoja je demokratski ustrojena, što znači da su moć i odgovornost u ustanovi

raspodijeljeni na sve subjekte, koji postaju sudgovorni za njezino ukupno djelovanje i kvalitetu. Savremena ustanova za rani odgoj promovira ideju sudjelovanja djece u donošenju odluka koje se odnose na njihov odgoj i učenje. Zato djecu valja poticati na izražavanje prijedloga, inicijativa i sugestija, koje su u oblikovanju odgojno-obrazovnog procesa uzimaju u obzir. Time se potiče razvoj djetetovih građanskih kompetencija, tj. djeca se osposobljavaju za demokratski dijalog s ostalim sudionicima procesa i za aktivno sudjelovanje u životu i radu društvene zajednice (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

Savremenu ustanovu za rani odgoj karakterizira i njezina otvorenost prema van i prema unutra. Otvorenost ustanove prema van podrazumijeva njezino povezivanje s užom i širom društvenom zajednicom, primjerice ostvarivanje novog oblika saradnje s roditeljima, koje se očituju u njihovu aktivnom sudjelovanju u planiranju, realizaciji i evaluaciji odgojno-obrazovnog procesa. Ona obuhvaća i uspostavljanje mreže učenja s drugim subjektima (ekspertima na području ranog odgoja, odgojno-obrazovnim i drugim srodnim institucijama i sl.). Otvorenost ustanove za rani odgoj prema unutra odnosi se na povezivanje i saradnju odgojno-obrazovnih skupina (djece i odgajatelja) u funkciji podizanja kvalitete odgojno-obrazovnog procesa. Ona se očituje i u uspostavljanju saradničkog ozračja i timskog rada odgajatelja i drugih stručnih djelatnika ustanove te u razvoju zajedničke odgovornosti za djecu, prostor i odgojno-obrazovni proces (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

2.4. Saradnja i partnerstvo

Savremeno shvaćanje djeteta kreće od pretpostavke da je dijete konstruktor vlastitog života odnosno aktivni sudionik odgojno-obrazovnog procesa (Slunjski i sur., 2012). Dijete nije objekt već socijalni subjekt koji ga određuje, ravnopravno sudjeluje u izgradnji procesa, uz ostale subjekte, medije, obitelj, predškolsku ustanovu - dječji vrtić te sredine u kojima provodi slobodno vrijeme. Svi subjekti, koji sudjeluju u djetetovu razvoju, imaju različiti utjecaj na njega te su su odgajatelji u procesu odgoja i obrazovanja djeteta. Najveći utjecaj imaju obitelj i predškolska ustanova. Iako imaju različiti utjecaj na odgoj djeteta, bitna je usklađenost odgojnog djelovanja zbog kontinuiteta koji djetetu daje osjećaj sigurnosti (Miković, 2018).

Obitelj je prirodna životna zajednica gdje dijete raste i razvija se te spoznaje što je dobro, a što zlo. S druge strane, vrtić je profesionalna ustanova koja djetetu pruža znanje koje mu je potrebno kroz život, ali koje mu i pomaže da se lakše snalazi kroz život. Upravo zbog toga

obitelj i vrtić trebaju biti suradnici u odgoju djeteta kako bi postigli pozitivne rezultate odgoja (Vukin, 2016).

Obitelj, od kojih su najistaknutiji roditelji/skrbnici najviše brinu o djetetu i njegovoj dobrobiti, stoga oni predstavljaju najbliže i najkompetentnije suradnike odgajateljima, ali i ostalim djelatnicima odgojno-obrazovne ustanove. Upravo su roditelji i vrtić jedni od najvažnijih čimbenika kvalitetnog razvoja djetetova života. Kvaliteta njihovog odnosa je preduvjet za budući uspjeh djeteta. Odnos obitelji i dječjeg vrtića u odgojno-obrazovnoj praksi definiramo kroz roditeljske uključenosti, odnosno pojmove saradnje i partnerstva. Iako ih većina smatra sinonimima, oni se zapravo različito definiraju (Miković, 2018). Saradnju u odgojno-obrazovnoj ustanovi objašnjava se kao aktivnost odgajatelja i roditelja kojima je zajednički cilj dobrobit djeteta te svakodnevna izmjena informacija o događanjima u skupini. Savremeni vrtić u svom programu treba ostvariti saradnički odnos između pojedinaca koji ga čine. Traženje i odabir takve koncepcije odgoja određenog ozračjem uzajamne podrške i brige, uvjetuje stvaranje stalnog osjećaja sigurnosti kod djeteta.

Suvremene odgojno-obrazovne ustanove dužne su biti na raspolaganju roditeljima u razvoju njihovih odgojiteljskih znanja i vještina što nipošto ne podrazumijeva dodjeljivanje učeće uloge roditelju i podučavateljske odgojitelju – odgojitelj ne propisuje roditeljima što trebaju činiti, već uvažavajući njihov obiteljski kontekst i individualitet njihovog djeteta upućuju na mogućnosti unapređivanja njihovog odnosa s djetetom (Pintar, 2018).

Miković (2018), (prema Ljubetić, (2014)) također naglašava postojanje hijerarhijskog odnosa u saradničkom načinu saradnje, gdje ustanova zauzima viši položaj naspram roditelja. Kako bi odnos roditelja i ustanove, odnosno odgojitelja bio kvalitetan, potrebna je ravnopravnost među uključenim stranama. Štoviše, upravo je ta ravnopravnost među sudionicima podigla ovu vrstu odnosa na viši nivo što je interesu svih strana, a ponajviše djeteta, koji ovim oblikom saradnje dobiva najviše. Možemo reći da se saradnja više odnosi na načine i oblike komunikacije s roditeljima. Ona predstavlja uvod u daljnji razvitak odnosa roditelja i odgajatelja.

(Beleslin, Karabegović, Lizde i sur., 2014) Najčešći vidovi saradnje su:

- informativni roditeljski sastanci
- tematski roditeljski sastanci
- kreativne radionice
- obrazovne radionice

- izleti
- predstave
- projekti
- volontiranje i itd.

Partnerstvo predstavlja viši oblik saradnje. U ovom slučaju partnera u odgojno-obrazovnom procesu. Izgradnja partnerskog odnosa predškolske ustanove, odnosno odgajatelja i roditelja dugotrajan je proces istraživanja s konstantnim otkrivanjem novih saznanja koje mogu pomoći djetetovu razvoju, ali i samim roditeljima i odgajateljima. Prema Petrović-Sočo (1995) pojam partnerstva je definiran kao zajednička odgovornost za odgoj djeteta te ono upućuje na otvorenu i dvosmjernu komunikaciju odraslih s ciljem dobrobiti djeteta. Partnerski odnos roditelja i odgajatelja traži veliko povjerenje, izuzetnu odgovornost i toleranciju, a prije svega objektivnost i sposobnost za razmjenu informacija (Miković, 2018). Inicijativa za partnerstvo treba poteći od odgajatelja, koji će nastojati stvoriti neusiljen i nenametljiv odnos povjerenja s roditeljima. Osnovu za kvalitetan odnos čine stvarno razumijevanje i briga za potrebe i djece i roditelja, potpuna obaviještenost roditelja o životu djece u vrtiću i o tome što vrtić pruža djetetu (Beleslin, Karabegović, Lizde i sur., 2014).

Miković (2018) PTA navodi šest standarda koji su alat u izgradnji uspješnih partnerskih odnosa i uspjeha učenika:

1. Sve obitelji su dobrodošle u školsku zajednicu
2. Učinkovita komunikacija
3. Podržavanje uspjeha učenika
4. Zauzimanje za svako dijete
5. Podjela moći
6. Saradnja sa zajednicom

Odgajatelji i roditelji dijele odgovornost za svoj zajednički rad na razvijanju komunikacije, uzajamnog poštovanja i prihvaćanja razlika. Interakcija između odgajatelja i roditelja vodi boljem razumijevanju djece i zadovoljavanju njihovih potreba, interesa, osjećaja. Kvalitetna komunikacija odgajateljima i roditeljima omogućuje zajedničko razumijevanje djece, koje nitko od njih ne bi mogao ostvariti sam, bez pomoći onog drugog (Beleslin, Karabegović, Lizde i sur., 2014). Bitni elementi za izgradnju saradničkog/partnerskog odnosa po Kunstek (2007), (prema Brnić, 2015) su međusobno, uvažavanje znanja i vještina, iskrena i otvorena

komunikacija, razumijevanje i empatija, međusobna saglasnost u određivanju ciljeva, zajedničko planiranje donošenje odluka, otvorena i obostrana razmjena informacija, pristupačnost i međusobno razumijevanje, odsustvo etiketiranja i kritiziranja, zajednička procjena napretka. Da bismo stvorili kvalitetan partnerski odnos s roditeljima, bitno je zadovoljavanje preduvjeta koji su temelj za izgradnju. Jedan od preduvjeta je dakako stvaranje povjerenja što je moguće jedino prepoznavanjem i zadovoljavanjem specifičnih potreba roditelja (Miković, 2018).

2.5. Ključna područja kvalitete

Kvaliteta ustanove za rani odgoj razvojna je, a ne statična kategorija. To znači da jednom postignuta kvaliteta sama po sebi nije jamstvo njezine trajnosti i na njezinu održavanju potrebno stalno raditi (Novak, 2020). Ključna područja kvalitete rada ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje odnose se na različite segmente djelovanja ustanove. To su:

- strategija ustanove za rani odgoj
- organizacijsko vođenje ustanove za rani odgoj
- kultura ustanove za rani odgoj
- prostorno-materijalni i tehnički uvjeti rada
- zdravstveno-higijenski uvjeti rada i sigurnost
- kurikulum i odgojno-obrazovni proces
- ljudski resursi
- saradnja s užom i širom društvenom zajednicom
- proces praćenja i vrednovanja (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

Navedena područja kvalitete obuhvaćaju različite razine djelovanja ustanove za rani odgoj čija kvaliteta neposredno djeluje na kvalitetu življenja u njoj, kako djeteta, tako i djelatnika, roditelja, lokalne zajednice i ostalih ključnih sudionika. Područja kvalitete međusobno se preklapaju, pri čemu se pojedini aspekti rada ustanove za rani odgoj mogu naći u različitim područjima. Svako je područje razrađeno na ključne komponente, a poseban je naglasak na smjernicama za unapređenje kvalitete pojedinog područja. Svako područje sadržava i smjernice za samovrednovanje, a one obuhvaćaju pitanja o kojima je potrebno promišljati te moguće izvore informacija na temelju kojih se može zaključivati o kvaliteti područja (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

2.6. Strategija ustanove za rani i predškolski odgoj

Strategija je sredstvo i način postizanja neke svrhe i cilja, tj. jasan smjer kojemu se teži, te određivanje mogućih puteva ostvarivanja određenog cilja i postizanja određene vrijednosti. Strategija ustanove za rani odgoj jedna je od pretpostavki njezine djelotvornosti i putokaz ostvarenja više razine kvalitete odgoja i obrazovanja. Ona je smjernica za ostvarivanje osobne i profesionalne odgovornosti svih djelatnika ustanove na putu unapređenja kvalitete odgoja i obrazovanja. Strateško planiranje u ustanovi za rani odgoj može pomoći u fokusiranju vizije i prioriteta s obzirom na promjenjivu okolinu, čime se osigurava da njezini djelatnici rade na ostvarivanju istih ciljeva. To je sustavan proces u kojemu se djelatnike usmjerava na prave prioritete te izgrađuje njihov osjećaj odgovornosti za prioritete koji su ključni za ostvarenje misije ustanove i unapređenje njezina djelovanja. Strateško planiranje u ustanovi za rani odgoj ne može biti nametnuto izvana. Ono nastaje samo ako pojedinci u ustanovi (osobito direktor) žele strateški i kritički razmišljati kako bi unaprijedili svoj rad uvođenjem inovacija radi osobnoga profesionalnog razvoja svih odgajatelja i drugih stručnih djelatnika. U tim okolnostima ustanova za rani odgoj postaje mjestom zajedničkoga kontinuiranog učenja djece, odgajatelja, članova stručnog tima, ravnatelja i roditelja, tj. postaje organizacijom koja uči (Slunjski, Ljubetići sur., 2012).

2.7. Organizacijsko vođenje ustanove za rani i predškolski odgoj

Kvalitetno organizacijsko vođenje ustanove temelji se na znanju i mudrosti, a ne na poziciji i moći voditelja, tj. direktora. Kvalitetno organizacijsko vođenje jest ravnomjerna raspodjela moći i odgovornosti na sve djelatnike ustanove umjesto rješavanja problema „s vrha”. Takvo vođenje nije usmjereno na upravljanje ljudima ni procesima u ustanovi nego na razvoj odnosa, osnaživanje partnerstva te na razvoj timova i mreža učenja. Umjesto naređivanja i autokratskog donošenja odluka, djelatnike ustanove treba poticati na suodlučivanje i pronalaženje različitih strategija rješavanja problema. Jer kvalitetno je vođenje umjetnost utjecanja na ljude kako bi oni radili dobrovoljno, spremno, pouzdano, intenzivno i angažirano. Kvalitetno organizacijsko vođenje usmjereno je i na oblikovanje, tj. na jačanje zajedničke vizije ustanove. Nepostojanje zajedničke vizije, tj. neusklađenost vrijednosti i stajališta svih stručnih djelatnika ustanove za rani odgoj, uključujući i direktora, ključni je problem na putu razvoja kvalitete. Kvalitetno organizacijsko vođenje vodi razvoju saradničke kulture koja podrazumijeva demokratsko, konsenzusno donošenje odluka, podijeljene dužnosti, ali i

zajedničku (otvorenu) odgovornost, te jednaka prava svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa. Ona podrazumijeva mogućnost suodlučivanja svih subjekata o važnim pitanjima djelovanja i razvoja ustanove jer se donošenje odluka temelji na snazi argumenata osoba koje ih predlažu. Područje organizacijskog vođenja ustanove važno je ključnim sudionicima procesa: direktoru, koji vodi ustanovu u željenome smjeru; odgajateljima, stručnim saradnicima i ostalim djelatnicima, čiji se svakodnevni rad ostvaruje unutar određenih organizacijskih okvira, te Upravnome vijeću, koje donosi odluke važne za budućnost ustanove (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

2.8. Oblikovanje okruženja u funkciji ostvarivanja odgojno-obrazovnog procesa

Cjelokupno prostorno-materijalno okruženje ustanove za rani odgoj esencijalni je izvor učenja djece jer ona uče aktivno (istražujući, čineći) te saradujući s drugom djecom i odraslima. Zato okruženje treba biti pedagoški dobro promišljeno i imati visok obrazovni potencijal. Tomu u prilog ide i sama strukturiranost prostora u sobama za dnevni boravak. Prostor svake odgojne skupine treba biti podijeljen na manje prostorne cjeline (tzv. Centre aktivnosti), čime se djeca indirektno „pozivaju” na grupiranje u manje skupine, što pridonosi kvaliteti njihove komunikacije i saradnje. Dobra pregrađenost sobnog prostora olakšava i sadržajno osmišljavanje sobe. Svaka od prostornih (pod)cjelina treba sadržavati materijal za određenu vrstu aktivnosti jer su aktivnosti djece mnogo kvalitetnije ako su materijali u pojedinim centrima ponuđeni pregledno, logično i svrsishodno. Bogatstvo i promišljenost izbora materijala potiče djecu na otkrivanje i rješavanje problema, na postavljanje hipoteza, istraživanje, eksperimentiranje i slične aktivnosti. Važan je kriterij i stalna dostupnost materijala djeci. Dobro ponuđeni materijali kojima se djeca mogu stalno koristiti, ovisno o njihovim željama i interesima, promoviraju neovisnost djece. Svi materijali koji su složeni previsoko, zatvoreni u ormarima i sl., pa ih djeca mogu samo povremeno upotrebljavati, ne udovoljavaju tom kriteriju. Prostorna organizacija bitno određuje i kvalitetu društvenih interakcija djece međusobno, kao i djece s odgajateljima (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

2.8.1. Prostorno okruženje

Prostor je „treći odgojitelj“, a okruženje vrtića je izvor učenja. Puno različitih istraživanja pokazuju da fizički kontekst utječe na učestalost i kvalitetu socijalne interakcije, djeluje na ozračje u kojem djeca borave i pokazuju odgojno obrazovni potencijal ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. „Kvalitetno i poticajno okruženje zadržava visok obrazovni potencijal, s obzirom na to da djeca uče aktivno, te surađujući s drugom djecom i odraslima“. Maria Montessori je već naglašavala kako prostor treba biti prilagođen djetetu kako bi samostalno učilo i što manje ovisilo o odrasloj osobi (Radoš, 2018).

Kriteriji dobroga ozračja jesu:

- istodobno provođenje različitih aktivnosti (svako dijete odabire što želi raditi grupirajući se u manje skupine);
- zaposlenost djece tj. djeca se bave aktivnostima koja su im zanimljiva;
- različite društvene interakcije;
- slobodno kretanje djece prostorom;
- djetetov slobodan odabir sadržaja i druge djece s kojom će uspostaviti aktivnost (Zeleničić, 2016).

Ustanove za rani odgoj trebaju biti ugodne i što više nalikovati obiteljskom, te djetetu slati poruku dobrodošlice. Tomu pridonosi opremanje prostora mekanim i udobnim ležajevima, naslonjačima, foteljama, strunjačama i sl. Takvoj atmosferi također mogu pridonijeti i zavjese ugodnih boja, mekani jastuci i tepisi, zelene biljke i sl. Područje prostorno-materijalnih i tehničkih uvjeta rada od velike je važnosti za kvalitetu rada ustanove za rani odgoj. Prostorno i materijalno okruženje čine svojevrsnu materijalizaciju odgojne filozofije ustanove. To se okruženje odražava na kvalitetu učenja djece, omogućujući im aktivno konstruiranje znanja i autonomiju učenja, kao i na odgovarajuće radne uvjete djelatnika ustanove (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

Pri prvom dolasku u vrtić, dijete bi trebalo doživjeti dobrodošlicu. Takvo okruženje donosi i kvalitetu življenja odraslih u njemu, te uspostavljanju partnerstva s roditeljima. Prostorni dio možemo nazvati centrom aktivnosti, te su aktivnosti kvalitetnije, ako dijete pri samom ulasku u centar spoznaje što u njemu može raditi. Ako je prostor i ponuda materijala kvalitetna i logična, određivat će kvalitetu učenja i dobrom općem ozračju u skupini. Dobro ozračje

podrazumijeva da djeca slobodno odabiru sadržaje i istodobno se zbivaju različite aktivnosti u različitim centrima, a djeca se slobodno kreću prostorom i prevladava vesela atmosfera (Radoš, 2018). Osim okruženja važno je osigurati djeci bogatstvo materijala kako bi ih potakla na otkrivanje i rješavanje problema. Odgojitelj bi trebao ponuditi materijale različitih oblika i tekstura, materijale za istraživanje zvukova, glazbe, prirode, boja. Materijali koji su održavani i smješteni na otvorenim policama govore im da su vrijedni njihove pozornosti i da se njima mogu samostalno poslužiti, a prazno mjesto, nastalo na polici, olakšava im da ih nakon uporabe vrate tamo gdje pripadaju“ (Radoš, 2018).

2.8.2. Zdravstveno-higijenski uvjeti rada i sigurnost

Pojedini elementi područja zdravstveno-higijenskih uvjeta rada i sigurnosti propisani su, kao i prethodno područje, Državnim pedagoškim standardom kojim se, među ostalim, utvrđuju mjere zdravstvene zaštite i prehrane djece u ustanovi za rani odgoj te higijensko-tehnički uvjeti rada u njoj. O kvaliteti tog područja može se zaključivati na temelju stupnja usklađivanja rada ustanove s propisanim standardom. Nadalje, mjere zdravstvene i higijenske zaštite te mjere pravilne prehrane utvrđene su Programom mjera zdravstvene zaštite djece, higijene i prehrane djece u ustanovama za rani odgoj. Te mjere obuhvaćaju cijepljenje djeteta protiv zaraznih bolesti, sistematski zdravstveni pregled, zdravstveni pregled djeteta nakon izostanka iz ustanove zbog bolesti ili drugog razloga zbog kojeg je izostanak djeteta trajao dulje od 60 dana, protivepidemijske mjere u slučaju zarazne bolesti, zdravstveno prosvjeđivanje i zdravstveni odgoj djece u vezi sa sticanjem pravilnih higijenskih navika i usvajanjem zdravog načina života, posebno s obzirom na prevenciju najznačajnijih zdravstvenih problema, zdravstveno prosvjeđivanje i zdravstveni odgoj djelatnika ustanove za rani odgoj, kao i roditelja (skrbnika). Mjere se provode skladno godišnjem planu i programu rada ustanove za rani odgoj za određenu pedagošku godinu (Slunjski, Ljubetići sur., 2012). Mjere za osiguranje higijene u ustanovi za rani odgoj obuhvaćaju ispunjavanje uvjeta smještaja, ispunjavanje uvjeta vezanih za prehranu, mjere prevencije od zaraznih bolesti tokom zajedničkog boravka, mjere vezane za svakodnevne aktivnosti u ustanovi za rani odgoj, održavanje higijene i nadzor higijenskog stanja, mjere zaštite od zaraznih bolesti, higijensko-epidemiološki nadzor zaraznih bolesti, protivepidemijske mjere, mjere na izletima u prirodu i ljetovanju te zdravstveni odgoj djece. Prostori ustanove moraju biti čisti, a sanitarne je čvorove potrebno svakodnevno dezinficirati. Obvezno je i redovito provjetranje

prostorija, osiguranje odgovarajućeg grijanja te redovito pranje i mijenjanje posteljine. U objektu je obvezno osigurati zdravstveno ispravnu čistu vodu, kao i ispravno uklanjanje otpadnih voda i krutog otpada. Potrebno je osigurati i odgovarajući namještaj koji ne pogoduje nastanku ozljeda, a igračke i drugi predmeti opće uporabe trebaju ispunjavati uvjete zdravstvene ispravnosti. Ustanova treba osigurati i dovoljnu količinu sredstava za opću higijenu djece. Posebnu pozornost potrebno je pridati održavanju i čistoći okoliša ustanove (paziti na odbačene oštre predmete, razbijeno staklo, injekcijske igle i štrcaljke i sl.) (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

Zdravstveni nadzor djelatnika ustanove za rani odgoj podrazumijeva zdravstveni pregled prije zapošljavanja, povremene zdravstvene preglede tokom radnog odnosa i zdravstveni pregled nakon preboljenih zaraznih bolesti. Za vrijeme boravka u ustanovi za rani odgoj provodi se kontinuirani zdravstveni odgoj djece i odraslih, koji obuhvaća osobnu higijenu (ruku i tijela), higijenu jela i pića, odnos prema bolestima i bolesnicima (bolesnoj djeci i odraslima) te pozitivan odnos i povjerenje prema liječniku i prema vakcinisanju. U izboru tema i njihovoj provedbi surađuje se sa zdravstvenim djelatnicima različitih profila (pedijatrima, stomatolozima, ortopedima i dr.) (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

2.8.3. Prehrana

Program zdravstvene zaštite djece, higijene i pravilne prehrane u ustanovama za rani odgoj također utvrđuje i neke mjere vezane za prehranu djece u ustanovi. Osobe zaposlene u ustanovi za rani odgoj koje u svom radu dolaze u neposredan dodir s namirnicama i predmetima opće upotrebe trebaju ispunjavati uvjete prema propisima o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenom nadzoru namirnica. Hrana treba zadovoljavati uvjete propisane za zdravstvenu ispravnost namirnica. U ustanovu za rani odgoj može se unositi samo industrijski pripravljena i pakirana hrana. Pravilna prehrana djece u dječjim ustanovama osigurava se redovitim brojem obroka u skladu s preporučenim količinama energije i prehrambenih tvari u njima, kao i propisanim sanitarnim nadzorom namirnica i predmeta opće upotrebe koji se koriste u prehrani djece. Ustanova za rani odgoj treba osigurati mogućnost prilagodbe hrane posebnim prehrambenim navikama i potrebama djeteta, a hrana treba biti usklađena s postojećim normativima (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

2.8.4. *Odgajatelji*

Nedvojbeno je kako je profesionalni razvoj odgajatelja od izuzetne važnosti kada govorimo o kvaliteti ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Rad s djecom predškolske dobi zahtijeva razvijenu osobnost i izvornu kreativnost te visoku naobrazbu i stručnost odgajatelja u toj djelatnosti (Kisić, 2019). Odgajatelj je stručno osposobljena osoba koja neposredno sudjeluje u realizaciji odgojno-obrazovnog procesa. Zajedno s drugim stručnim djelatnicima ustanove, stručno promišlja odgojno-obrazovni proces, tj. planira, programira i vrednuje odgojno-obrazovni rad u dogovorenim razdobljima, prikuplja, izrađuje i održava sredstva za rad s djecom te vodi brigu o estetskom i funkcionalnom uređenju prostora za realizaciju različitih odgojno-obrazovnih aktivnosti. Odgajatelj prati i stvara uvjete za zadovoljenje svakodnevnih potreba djece te potiče razvoj, odgoj i učenje svakoga djeteta u skladu s njegovim sposobnostima. Također prikuplja i vodi dokumentaciju o djeci i cijelome odgojno-obrazovnom procesu, nastojeći ga unapređivati. U tom smislu, kontinuirano surađuje s roditeljima, stručnim timom i drugim stručnjacima u ustanovi za rani odgoj i izvan nje (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012). Potrebno je da roditelji učestvuju u radu vrtića u različitim područjima: od aktivnosti u pedagoškom procesu, preko prikupljanja i doniranja materijala za kvalitetno izvođenje odgojno-obrazovnog procesa do uređivanja vrtićkih prostora. Iako je doprinos roditelja u kvalitetnoj predškolskoj praksi od izuzetne važnosti, ipak život i rad u vrtiću jako zavise od odgajatelja. Odgajatelji profesionalci se permanentno educiraju, rade na poboljšanju odgojno-obrazovnog procesa i njegove organizacije kao i na unapređenju oblika, metoda i stilova rada. Kvalitetnu predškolsku praksu razvijaju uspostavljajući humane odnose s odgajanicima, roditeljima i svojim kolegama. Kvalitet pedagoškog rada odgajatelja ogleda se u interaktivnom odnosu s djecom, načinu vođenja aktivnosti, temeljitom poznavanju odgajanika, mogućnošću stvaranja zdrave i podsticajne klime koja utječe na motivaciju za kreativno učenje. Uloga kvalitetne odgojno-obrazovne prakse je da odgajanici, obitelji, odgajatelji i njihova okolina vjeruju da to što se događa povećava kvalitet njihovog života. Kvalitetom nazivamo “sve što unesemo u naš svijet kvalitete”, kaže Glasser (1990). U takvom okruženju odgojno-obrazovna institucija usmjerena je na razvoj djeteta/odgajanika kao individue (Beleslin, Karabegović, Lizde i sur., 2014).

Oblici i načini sudjelovanja obitelji i odgojno-obrazovne institucije, istina, zavise i od mnogih drugih faktora. Priroda saradnje varira i u odnosu na tradiciju, kulturu, socijalnu stratifikaciju i socijalno-ekonomski status okruženja u kojem živimo. Zavisí, također, i od vrste i stepena

odgojno-obrazovne institucije, njenih ciljeva, te aspiracija i ambicija pojedinih roditelja, stručne osposobljenosti odgajatelja kao i obrazovnog nivoa roditelja. Sve se to razlikuje od vrtića do vrtića i od odgajatelja do odgajatelja: s obzirom na zadatke, aktivnosti koje realizira i njegove osobine ličnosti. Uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni rad institucija važno je područje pedagoško-andragoškog rada, koje zahtijeva od vodećih ljudi odgojno-obrazovne institucije i svih pedagoških radnika različite spretnosti i vještine, za koje se u dodiplomskom obrazovanju nisu dovoljno osposobili (Beleslin, Karabegović, Lizde i sur., 2014).

2.8.5. Stručni i ostali saradnici u ustanovi za rani i predškolski odgoj

Stručni saradnici u ustanovi za rani odgoj jesu pedagog, psiholog i stručnjaci edukacijsko-rehabilitacijskog profila (logoped, rehabilitator, socijalni pedagog) i viša medicinska sestra. Stručni saradnik pruža pomoć djeci i odgojiteljima u odgojno-obrazovnom radu te pridonosi razvoju i unapređenju djelatnosti predškolskog odgoja (Bujanić, 2017). U promišljanju, realizaciji i evaluaciji odgojno-obrazovnog procesa oni djeluju multidisciplinarno, oslanjajući se na timsko promišljanje i djelovanje (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012). S obzirom na ustroj i veličinu ustanove za rani odgoj, ona zapošljava i sekretara, voditelja računovodstva i administrativno-računovodstvenog djelatnika. Jednako tako, u njoj rade i radnici na poslovima prehrane, održavanja čistoće objekata, pranja, peglanja i šivanja, te nabave grijanja i održavanja prostora ustanove (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

Uloga ravnatelja prepoznata je kao ključna u podizanju razine kvalitete u ustanovama, kako bi se zadovoljile potrebe svakog djeteta i sudionika procesa. Ravnatelj treba biti pokretač promjena u svojoj ustanovi i ima važnu ulogu u odabiru putova, strategija, osiguravanju uvjeta i resursa, te u poticanju sudjelovanja, angažmana i suodgovornosti svih sudionika. Od ravnatelja se očekuje sposobnost upravljanja kvalitetom, što podrazumijeva izgrađen sustav vrijednosti i stavova te posjedovanje kompetencija za uspješno obavljanje te uloge (Magaš, Tatalović, 2012).

2.9. Saradnja s lokalnom zajednicom

Otvorenost i saradnja ustanove za rani i predškolski odgoj s lokalnom zajednicom otvara prostor za osiguranje različitih oblika izravne i neizravne pomoći u ostvarivanju i unapređivanju njezine kvalitete. Usklađenim i koordiniranim djelovanjem ustanove za rani odgoj i različitih službi lokalne zajednice osiguravaju se višestruki oblici potpore u rješavanju

konkretnih problema i ostvarivanju specifičnih zadaća ustanove. Istodobno, aktivno sudjelovanje ustanove za rani odgoj u životu lokalne zajednice prilika je za njezino predstavljanje, tj. afirmaciju njezina rada i ukupnog djelovanja. Područje saradnje s užom i širom društvenom zajednicom vrlo je važno za kvalitetu rada ustanove za rani odgoj jer obuhvaća različite interakcije ustanove sa svojom okolinom, što pridonosi kvaliteti rada. Područje obuhvaća saradnju s roditeljima kao ključnim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa, saradnju s drugim ustanovama za rani odgoj i drugim odgojno-obrazovnim ustanovama. Područje obuhvaća i saradnju s nadležnim institucijama, agencijama, ministarstvom i fakultetom. Također, kao ključno područje izdvaja se i saradnja s lokalnom zajednicom u različitim modalitetima. Saradnja ustanove za rani odgoj s užom i širom društvenom okolinom razlikuje se kvalitetom saradnje, učestalošću i modalitetima saradnje i, konačno, doprinosom ostvarene saradnje kvaliteti rada ustanove (Slunjski, Ljubetić i sur., 2012).

3. METODOLOŠKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

3.1. Predmet istraživanja

Postavlja se pitanje kakvo je mišljenje roditelja o predškolskoj ustanovi, da li su roditelji zadovoljni saradnjom sa odgajateljima i ustanovom, da li su zadovoljni radom odgajatelja. Predmet ovog istraživanja je analiza mišljenja roditelja djece predškolske dobi o kvaliteti predškolske ustanove.

(Mucić Šutić, Medak, 2016) navode činjenicu da suvremene ustanove za rani i predškolski odgoj preuzimaju odgovornost za kvalitetu života i rada u njoj. Da bi ta kvaliteta bila što bolja potrebno je u rad ustanove uključiti i roditelje. Roditelji su ravnopravni sudionici odgojno-obrazovnog procesa te glavni saveznici u unapređivanju kvalitete ustanove za rani odgoj.

Dječji vrtić kao sljedeći čimbenik socijalizacije djeteta ima zadaću da u suradnji s roditeljima izgrađuje djetetove potencijale i radi za dobrobit djeteta da bi ono izraslo u zdravu i kompetentnu osobu (Mucić Šutić, Medak, 2016).

Kvalitetu možemo odrediti kao rezultat djelovanja niza subjektivnih i objektivnih čimbenika koji u sinergiji omogućuju uspješno zadovoljavanje potreba svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa u ozračju prijateljskih i suradničkih odnosa uz stalnu tendenciju rasta. Pod kvalitetom podrazumijevamo da su odnosi temeljeni na razumijevanju i prihvaćanju svakog pojedinca, saradnju sa društvenim zajednicama, timski rad, saradničku atmosferu, komunikacija između roditelja i odgajatelja, odnos odgajatelja prema djeci, okruženje u kojem djeca borave, ishrana i materijali za njihov rast i razvoj. Dakle, roditelji imaju važno mjesto u unapređenju rada svake ustanove te su glavni saveznici odgojitelja u odgoju i obrazovanju djece. Kvalitetna i otvorena komunikacija odgojitelja i roditelja omogućuje bolje međusobno razumijevanje kao i bolje razumijevanje djece. Odgojitelji i roditelji dijele odgovornost u razvijanju suradničkih odnosa. Činjenica je da postoje razlike u gledištima i očekivanjima odgojitelja i roditelja, što može dovesti do nesporazuma te da kvalitetna komunikacija među tim čimbenicima doprinosi boljem razumijevanju i unapređenju međusobnih odnosa. Stoga, kvaliteta okruženja u ustanovi, stvaranje pozitivne slike o njoj i kvalitetna i otvorena komunikacija s roditeljima ovisit će o usklađivanju odnosa i zahtjeva između roditelja i odgojitelja, odnosno ustanove za rani i predškolski odgoj (Mucić Šutić, Medak, 2016).

Uloga direktora u podizanju kvalitete ustanove je ključna kako bi se zadovoljile potrebe svakog djeteta i sudionika. Smatra se da direktor ima najveću odgovornost za kvalitetu rada

ustanove. Od ravnatelja se očekuje sposobnost upravljanja kvalitetom, što podrazumijeva izgrađen sistem vrijednosti i stavova te posjedovanje kompetencija za uspješno obavljanje te uloge. Dječji vrtić treba “dopunjavati obiteljski odgoj i svojom otvorenošću uspostaviti djelatnu suradnju s roditeljima i neposrednim dječjim okruženjem (Zakon o predškolskom odgoju, 2013, čl.16, st.1). Kvalitetna suradnja roditelja i ustanova za odgoj i obrazovanje od djetetova rođenja pa sve do adolescencije utječe na djetetov uspjeh u životu (Skočić Mihić, Srića, 2016).

3.2. Cilj istraživanja i zadaci istraživanja

Cilj ovog istraživačkog rada je bio da se ispita percepcija kvalitete predškolske ustanove iz perspektive roditelja.

Zadaci istraživanja

1. Ispitati kojim indikatorima kvalitete roditelji pridaju najveći značaj.
2. Ispitati percepciju svakog roditelja o kvaliteti predškolske ustanove.
3. Ispitati da li roditelji više vrednuju kvalitetu procesa ili kvalitetu strukture.

3.3. Hipoteze istraživanja:

Temeljem cilja i određenih zadataka, postavljena je jedna glavna hipoteza i pothipoteze. Glavna hipoteza glasi: H – očekuju se statistički značajne razlike u percepciji roditelja o kvaliteti predškolskih ustanova obzirom na starosnu dob, spol, obrazovanje, radno iskustvo. Na osnovu glavne hipoteze mogu se izvući pothipoteze, koje glase: H1 – pretpostavlja se da roditelji najviše pridaju značaj indikatorima kao što su higijena, ishrana, zdravlje i sigurnost njihove djece u predškolskoj ustanovi, H2 – pretpostavlja se da će percepcija svakog roditelja o kvaliteti predškolske ustanove biti slična, da će se svaki roditelj bazirati na sigurnost, higijenu, ishranu, odnos odgajatelja prema djeci, kao i kvalitetno provođenje vremena djece u vrtiću, H3 – pretpostavlja se da roditelji malo više vrednuju kvalitetu procesa nego kvalitetu strukture.

3.4. Istraživačka pitanja

1. Kojim indikatorima kvalitete roditelji pridaju najveći značaj?
2. Kako svaki roditelj poima kvalitetu predškolske ustanove?
3. Da li roditelji više vrednuju kvalitetu procesa ili kvalitetu strukture?

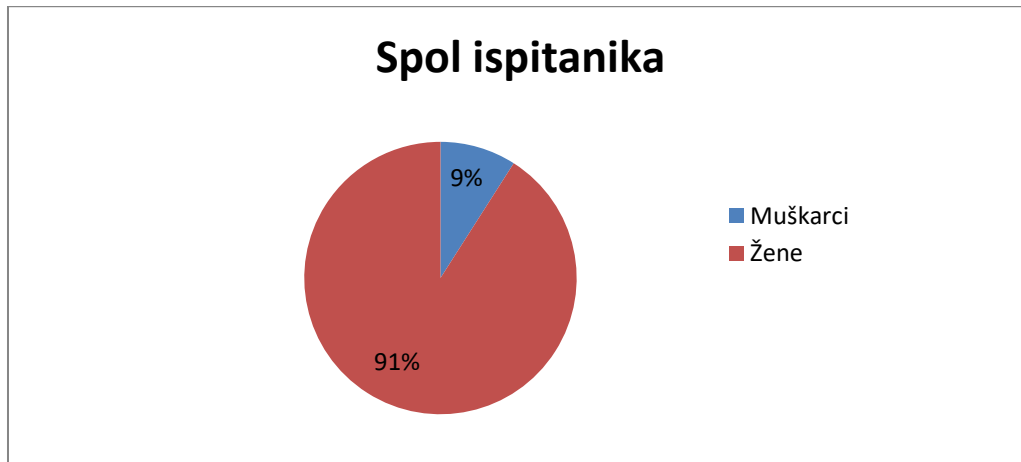
3.5. Metode istraživanja

U istraživanju se koristila deskriptivna metoda i Survey metoda. Deskriptivnu metodu u ovom istraživačkom radu sam koristila prilikom opisa, prikupljanja podataka, njihove obrade, prezentacije, izvođenje zaključaka, preporuka i interpretacije rezultata istraživanja. Survey metoda se koristila za ispitivanje stavova, mišljenja, znanja, pogleda o nekom problemu. Pomoću ove metode sam imala bolji uvid u različita svojstva populacije, mišljenja, stavove i znanja. U radu se koristilo anketiranje kako bi se ispitali stavovi i mišljenja roditelja o kvaliteti predškolske ustanove.

3.6. Uzorak istraživanja

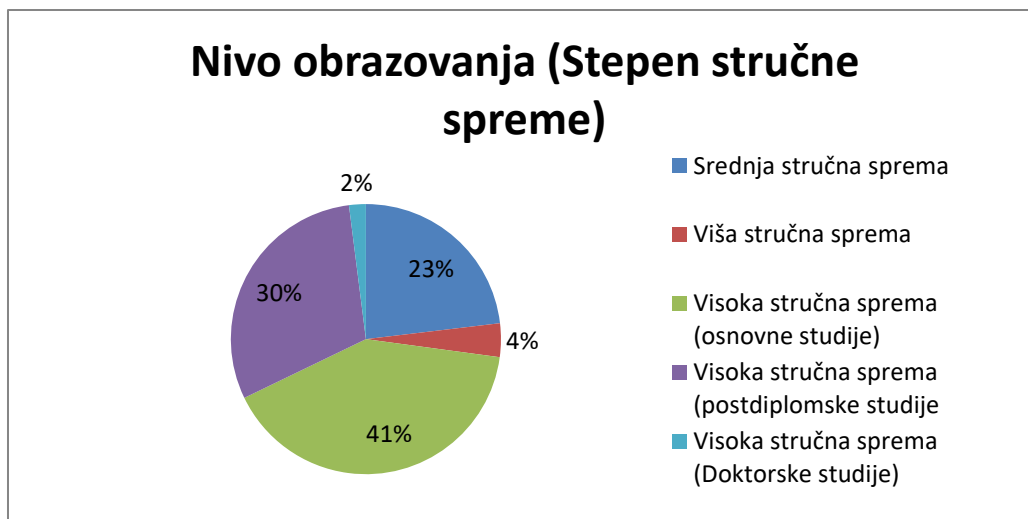
Prema podacima koje sam pronašla na internet stranici „Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo“, na području Kantona Sarajevo postoji ukupno 58 predškolskih ustanova. Za ovo istraživanje se odabrao namjerni prigodni uzorak. Ispitali su se dostupni pojedinci i birali se vrtići iz gradskih opština u Kantonu Sarajevo i to: vrtić „JU Djeca Sarajeva“ iz opštine Novi Grad, vrtić „Rosica“ opština Novo Sarajevo, vrtić „Trešnjica“ opština Vogošća, vrtić „Mašnica“, vrtić „Srećica“, vrtić „Kadifca“, vrtić „Amel i Nur“, vrtić „Kekec“, vrtić „Aprilski cvjetovi“, vrtić „Bajka“, vrtić „Dunje“, OŠ „Behaudin Selmanović“, OŠ „Izet Sabić“. Uzorak u ovom istraživanju su roditelji djece koja pohađaju navedene predškolske ustanove. Ispitujemo roditelje, jer želimo ustanoviti kakvu percepciju svaki roditelj ima o kvaliteti predškolske ustanove koju pohađa njihovo dijete. U ovom anketiranju je ukupno učestvovalo sto devedeset devet ispitanika, N=199, od čega su sto osamdeset jedan, N=181 (91%), bili ispitanici ženskog spola, dok su osamnaest ispitanika, N=18 (9%), bilo muškog spola, što možemo vidjeti iz grafikona 1: Učešće ispitanika prema spolu. Može se zaključiti da su u ovom istraživanju najviše učestvovali ispitanici ženskog spola. Što se tiče

starosne dobi ispitanika, ukupna dob varira između 25 do 45 godina (najmlađi ispitanik ima 25, a najstariji 45 godina), od čega su najviše odgovora dali ispitanici između 30 do 40 godina.

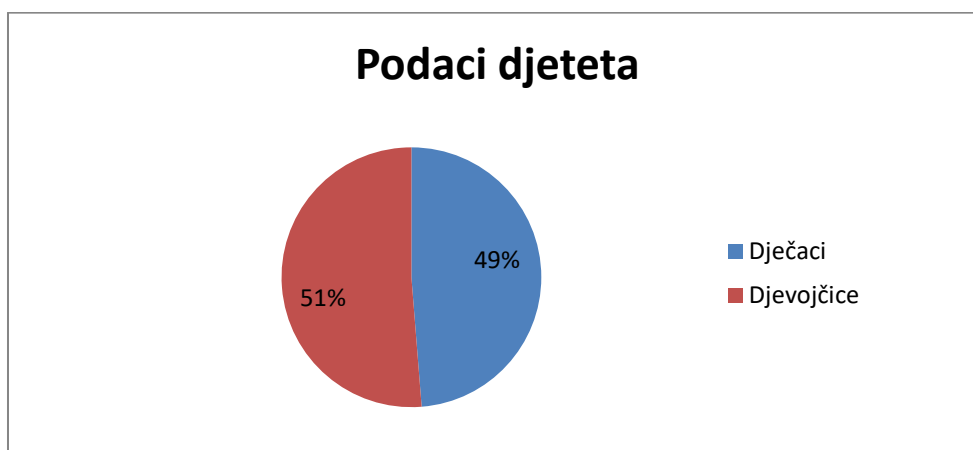
Grafikon 1: Učešće ispitanika prema spolu.

Što se tiče odgovora za nivo obrazovanja roditelja, osamdeset jedan ispitanik, N=81 (41%), je izjavilo da imaju Visoku stručnu spremu – osnovne studije, potom je šesdeset ispitanika, N=60 (30%), odgovorilo da imaju Visoku stručnu spremu – postdiplomske studije. Četrdeset šest ispitanika, N=46 (23%), je odgovorilo da imaju Srednju stručnu spremu, osam ispitanika, N=8 (4%), Višu stručnu spremu i na kraju četiri ispitanika, N=4 (2%), su se izjasnila da imaju Visoku stručnu spremu – doktorske studije. Nivo obrazovanja odgajatelja možemo vidjeti i kroz Grafikon 2: Stepen stručne spreme kod roditelja djece koja pohađaju predškolske ustanove. Iz ovog možemo zaključiti da su ovom istraživanju najviše sudjelovali ispitanici koji imaju Visoku stručnu spremu (osnovne studije), a najmanje ispitanici koji imaju Visoku stručnu spremu (doktorske studije).

Grafikon 2: Stepen stručne sprema kod roditelja djece koja pohađaju predškolske ustanove.

Što se tiče podataka njihove djece koja polaze u predškolsku ustanovu, sto dva ispitanika, N=102 (51%) je odgovorilo da im u predškolsku ustanovu polazi dijete ženskog spola, dok je devedeset sedam ispitanika, N=97 (49%), odgovorilo da im je dijete muškog spola. Možemo zaključiti da u predškolskim ustanovama za 2% više polaze djeca ženskog spola nego muškog, što je i prikazano u Grafikonu 3: Podaci djece koja polaze u predškolsku ustanovu.

Grafikon 3: Podaci djece koja polaze u predškolsku ustanovu.

Prosječna starost djece koja polaze u predškolske ustanove je od tri do pet godina (najmlađe dijete koje polazi u predškolsku ustanovu ima jednu godinu, dok najstarije dijete ima šest godina).

3.7. Mjerni instrument

U istraživanju se koristio upitnik sa unaprijed osmišljenim pitanjima kako bi se ispitala percepcija roditelja o kvaliteti predškolske ustanove. Pomoću anketiranja se lakše sortiraju rezultati i brže dolazi do odgovora. Ajtemi su odabrani po uzoru na članak „The quality of the preschool education process in Bosnia and Herzegovina“ koji su podijeljeni na tri dijela. Odabrani članak je pročitan te su kreirani indikatori na osnovu istog. Prvi dio se sastoji od pitanja zatvorenog tipa, u kojem roditelji trebaju dati svoje podatke o dobi, spolu, obrazovanju, potom dati spol, dob i naziv predškolske ustanove u kojoj borvi njihovo dijete. Poslije toga slijede pitanja od 13 indikatora u kojem roditelji moraju pomoću petostepene skale dati jedan odgovor u skali od „Uopšte me ne zanima“ do „U potpunosti me zanima“. Indikatorima se nastoji ustanoviti kakvu percepciju o kvaliteti predškolskih ustanova imaju roditelji, tj. nastoji se odgovoriti na prvo istraživačko pitanje u radu. Drugi i treći dio instrumenta su pitanja otvorenog tipa gdje roditelji mogu slobodno dati svoju percepciju o kvaliteti predškolske ustanove, odnosno kako bi roditelji definirali kvalitetu predškolske ustanove, te dodatni komentari i sugestije za poboljšanje predškolske ustanove. Pomoću dva pitanja otvorenog tipa nastoji se odgovoriti na dva zadnja istraživačka pitanja.

3.8. Procedura istraživanja

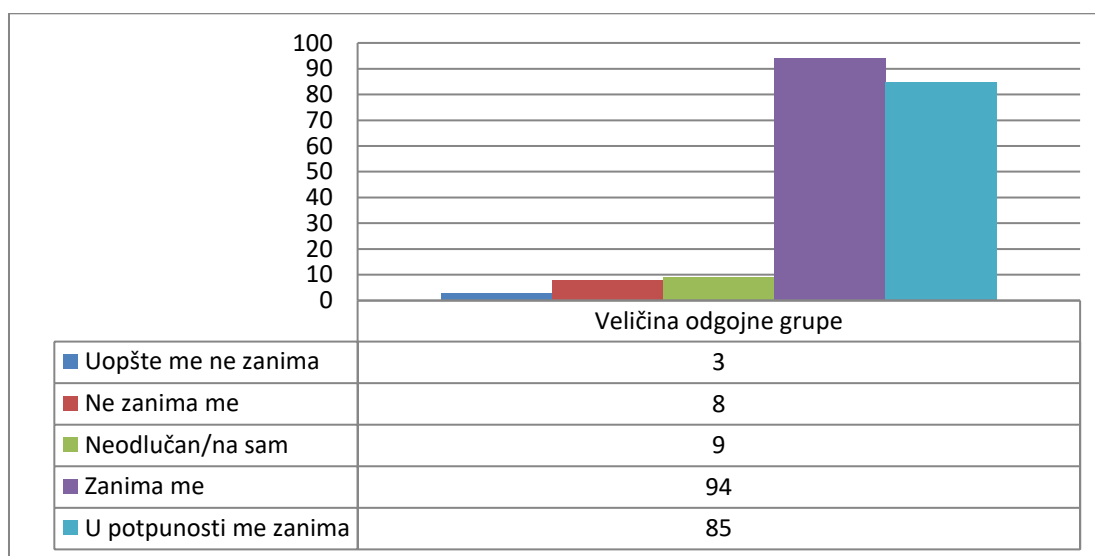
Za ovo istraživanje je prvo bilo potrebno tražiti odobrenje od roditelja djece predškolske ustanove za sprovođenje ankete. Pozivom ili mailom sam zatražila odobrenje od Javne Ustanove „Djeca Sarajeva“ za provedbu ankete u vrtiće. U ovom istraživanju su obuhvaćeni javni, kao i neki privatni vrtići. Kada sam dobila odobrenje, Javna Ustanova „Djeca Sarajeva“ su prosljedili anketu direktorima u nekoliko javnih vrtića sa molbom da odgajatelji prosljede roditeljima djece i da popune anketni upitnik kako bi se istraživanje moglo završiti. Potrebno je napomenuti da su roditelji bili obavješteni da je anketiranje bilo anonimno i da su se podaci koristili samo u svrhu istraživanja i da nisu bili zloupotrebjeni, kao i o drugim uputama za popunjavanje anketnog lista. Kao što je već rečeno, osim javnih vrtića su bili obuhvaćeni i privatni vrtići, te sam ja kao anketar lično otišla u privatni vrtić i tražila odobrenje od direktora za provedbu istraživanja. Zbog pandemije koronavirus (COVID-19), bilo je teže doći do ispitanika i objasniti upute na licu mjesta, pa se zbog toga anketiranje provodilo elektronskim putem pomoću online platforme Google Forms. Za obradu i analizu podataka istraživanja korišten je program Microsoft Excel.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

4.1. Rezultati koji se odnose na istraživačko pitanje: *Kojim indikatorima kvalitete roditelji pridaju najveći značaj?*

U drugom dijelu anketnog upitnika, u pitanju „Veličina odgojne grupe“ ispitanici su najviše odgovora dali u koloni „Zanima me“ sa 94 odgovora, dok su u „U potpunosti me zanima“ odgovorilo njih 85. Devet ispitanika su se izjasnili kao „Neodlučni“, osam za kolonu „Ne zanima me“ i troje za „Uopšte me ne zanima“. Iz ovog možemo zaključiti da 179 roditelja zanima veličina odgojne grupe i da joj pridaju značaj, dok su se njih 20 izjasnili da ih ne zanima veličina odgojne grupe i da su neodlučni, što i možemo vidjeti u grafikonu 4., koji se nalazi ispod ovog teksta.

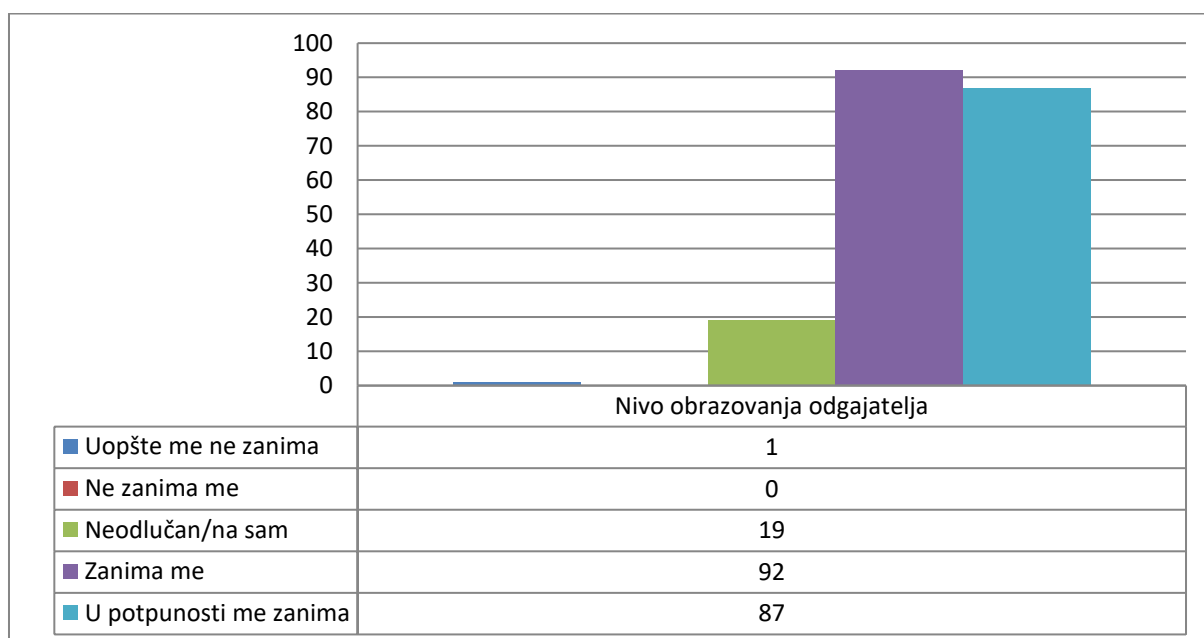
Koliko vam je važna veličina odgojne grupe u predškolskoj ustanovi u kojoj boravi vaše dijete?

Grafikon 4: Značaj indikatora „Veličina odgojne grupe“ za roditelje

U drugom pitanju koje glasi „Nivo obrazovanja odgajatelja“, ispitanici su najviše odgovora dali u koloni „Zanima me“ sa 92 odgovor. Potom su u koloni „U potpunosti me zanima“ dali 87 odgovora. Za „Neodlučan/na sam“ se izjasnilo njih 19. Samo jedan ispitanik je dao odgovor za „Uopšte me ne zanima“ dok za „Ne zanima me“ nema niti ijednog odgovora od ispitanika. Možemo zaključiti da, također 179 roditelja, pridaju značaj ovom indikatoru i da im je nivo obrazovanja odgajatelja važan u odgoju njihove djece. Ostalih 20 roditelja se izjasnilo kao neodlučni i da ih nivo obrazovanja odgajatelja ne zanima. Odgovore na ovo pitanje možemo vidjeti i u grafikonu 5.

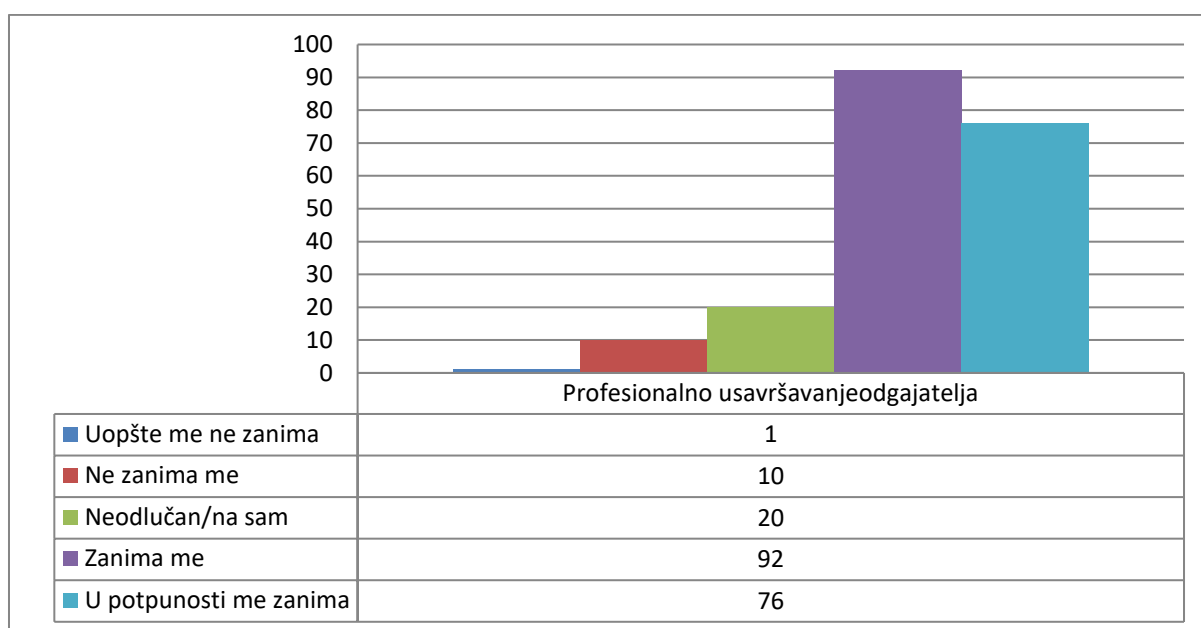
Koliko vam je važan nivo obrazovanja odgajatelja u predškolskoj ustanovi u koju polazi vaše dijete?

Grafikon 5: Značaj indikatora „Nivo obrazovanja odgajatelja“ za roditelje

Za pitanje „Profesionalno usavršavanje odgajatelja“ najmanje odgovora ima u koloni „Uopšte me ne zanima“ sa jednim odgovorom. Deset ispitanika je dalo odgovor za „Ne zanima me“, 20 za „Neodlučan/na sam“, 76 za „U potpunosti me zanima“ i najviše u „Zanima me“ sa 92 odgovor. U ovom odgovoru zaključujemo da 168 roditelja pridaje značaj profesionalnom usavršavanju odgajatelja, dok ostalih 31 ne pridaju značaj ili su neodlučni. Ovu obradu podataka možemo vidjeti u grafikonu 6.

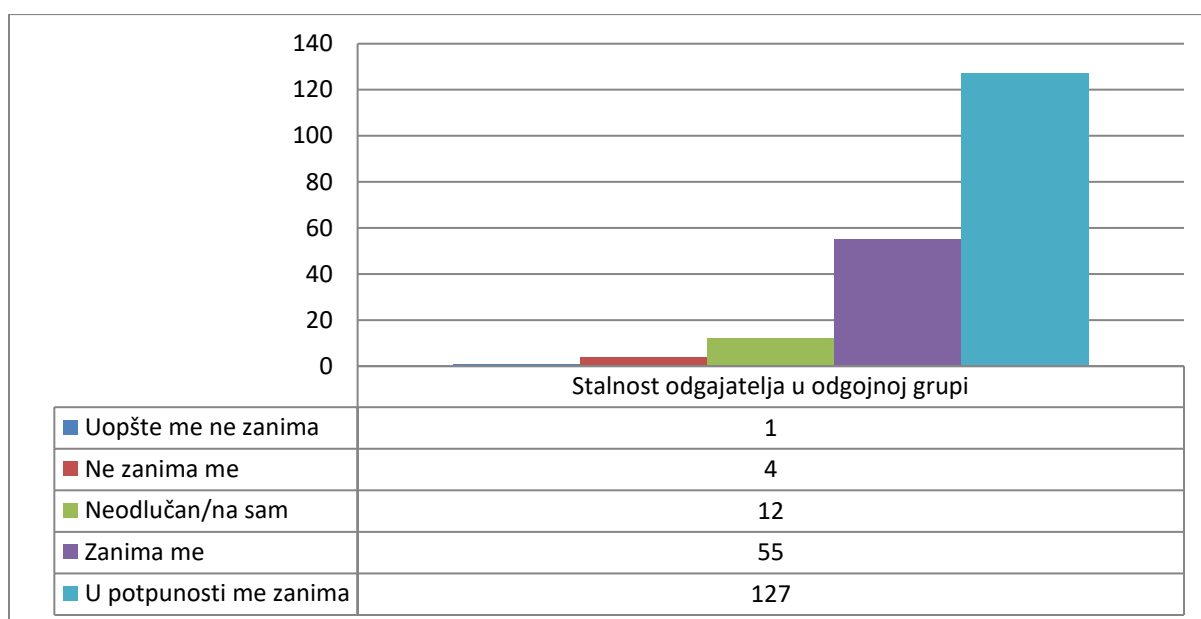
Koliko vam je važno profesionalno usavršavanje odgajatelja za vaše dijete?

Grafikon 6: Značaj indikatora „Profesionalno usavršavanje odgajatelja“ za roditelje

Za pitanje „Stalnosti odgajatelja u odgojnoj grupi“ najviše odgovora ima u koloni „U potpunosti me zanima“ sa 127 odgovora ispitanika, dok najmanje ima u koloni „Uopšte me ne zanima“ sa jednim odgovorom. Za kolonu „Neodlučan/na sam“ ima 12 odgovora, za „Ne zanima me“ četiri i za „Zanima me“ 55 odgovora. U ovom pitanju su 182 roditelja navela da im je stalnost odgajatelja u odgojnoj grupi veoma bitna za njihovo dijete, dok je 17 navelo da ih stalnost odgajatelja u odgojnoj grupi ne zanima ili su neodlučni. Ove podatke možemo vidjeti ispod, u grafikonu 7.

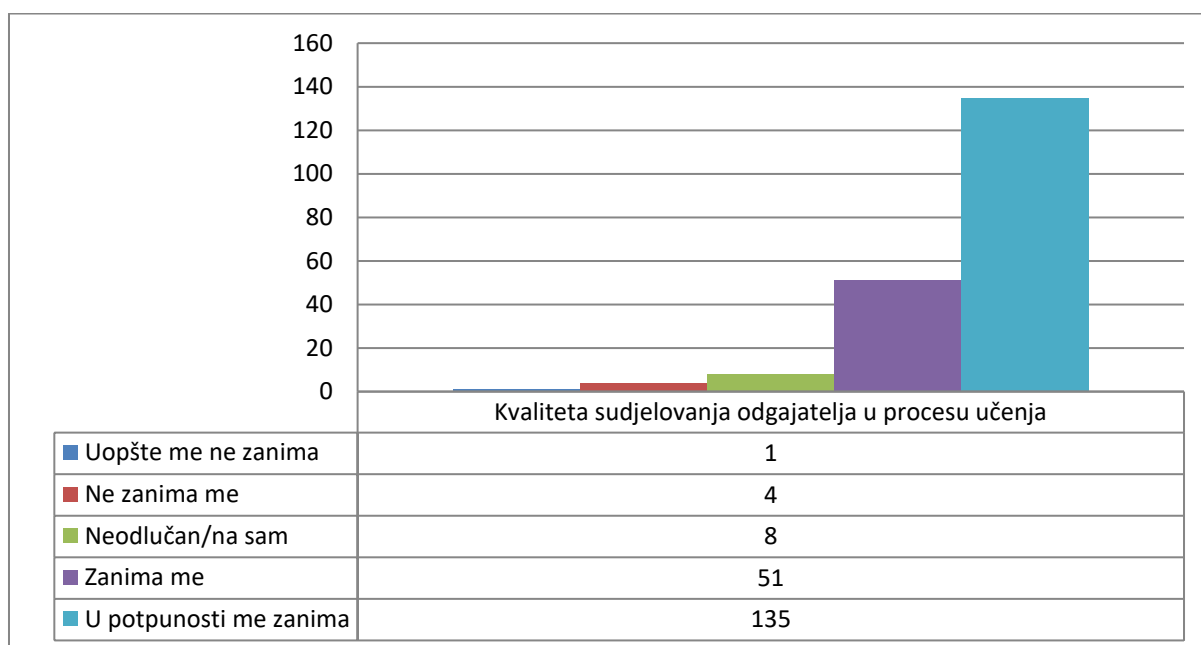
Koliko je za vas bitna stalnost odgajatelja u odgojnoj grupi?

Grafikon 7: Značaj indikatora „Stalnost odgajatelja u odgojnoj grupi“ za roditelje

Što se tiče pitanja „Kvaliteta sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja djeteta“, u ovom pitanju najviše odgovora je dalo 135 ispitanika za kolonu „U potpunosti me zanima“. Nešto manje od toga su dali u koloni „Zanima me“ sa 51 odgovora, dok su najmanje odgovora dali za kolone „Neodlučan/na sam“ – osam odgovora, „Ne zanima me“ – četiri odgovora i „Uopšte me ne zanima“ – jedan odgovor. Zaključujemo da su roditelji, i to čak 186 ispitanika, najviše odgovora dali u ovom pitanju, tj. za kvalitet sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja, te možemo reći da roditelje u potpunosti zanima kvalitet sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja, tj. da roditelji ovom indikatoru pridaju velik značaj. To možemo vidjeti i iz grafikona 8.

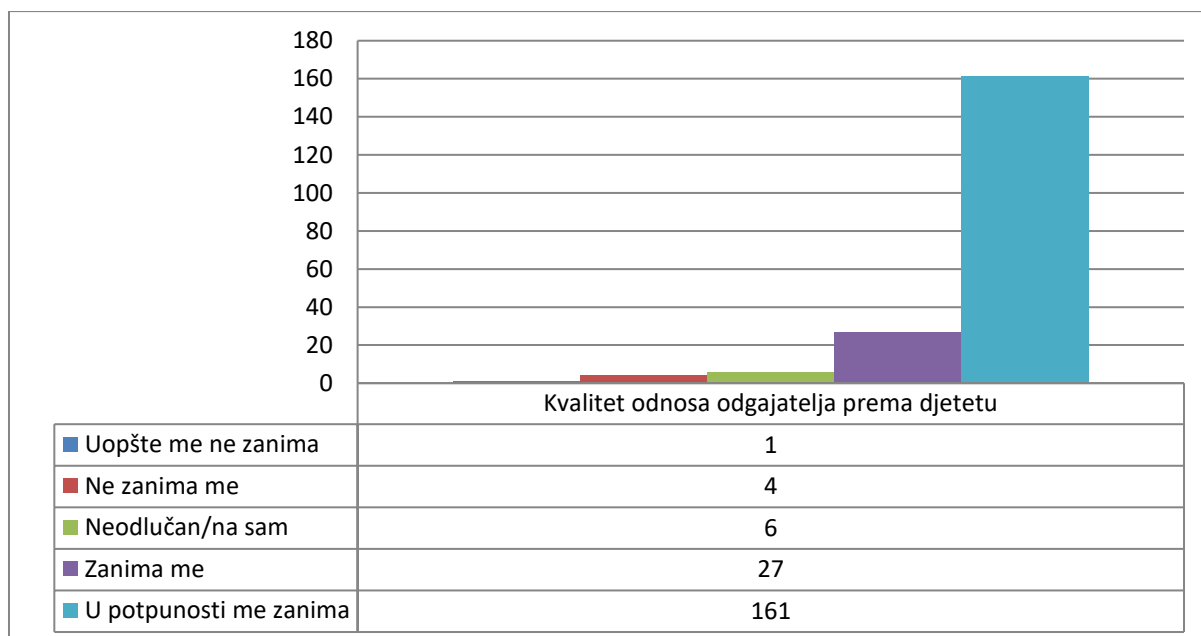
Koliko je za vas bitna kvaliteta sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja vašeg djeteta?

Grafikon 8: Značaj indikatora „Kvaliteta sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja“ za roditelje

Potom, u pitanju „Kvalitet odnosa odgajatelja prema djetetu“, za kolonu „Uopšte me ne zanima“ je dat jedan odgovor. U koloni „Ne zanima me“ je dato četiri odgovora, šest za kolonu „Neodlučan/na sam“, 27 za „Zanima me“, dok je najviše odgovora dato za kolonu „U potpunosti me zanima“ i to 161 ispitanik. Također, u ovom pitanju možemo vidjeti da roditelji pridaju velik značaj kvaliteti odnosa odgajatelja prema djetetu, te je tako 188 odgajatelja odgovorilo da ih zanima ovaj indikator, dok je, s druge strane, njih samo 11 odgovorilo da ih ne zanima ili su neodlučni. To možemo vidjeti u grafikonu 9.

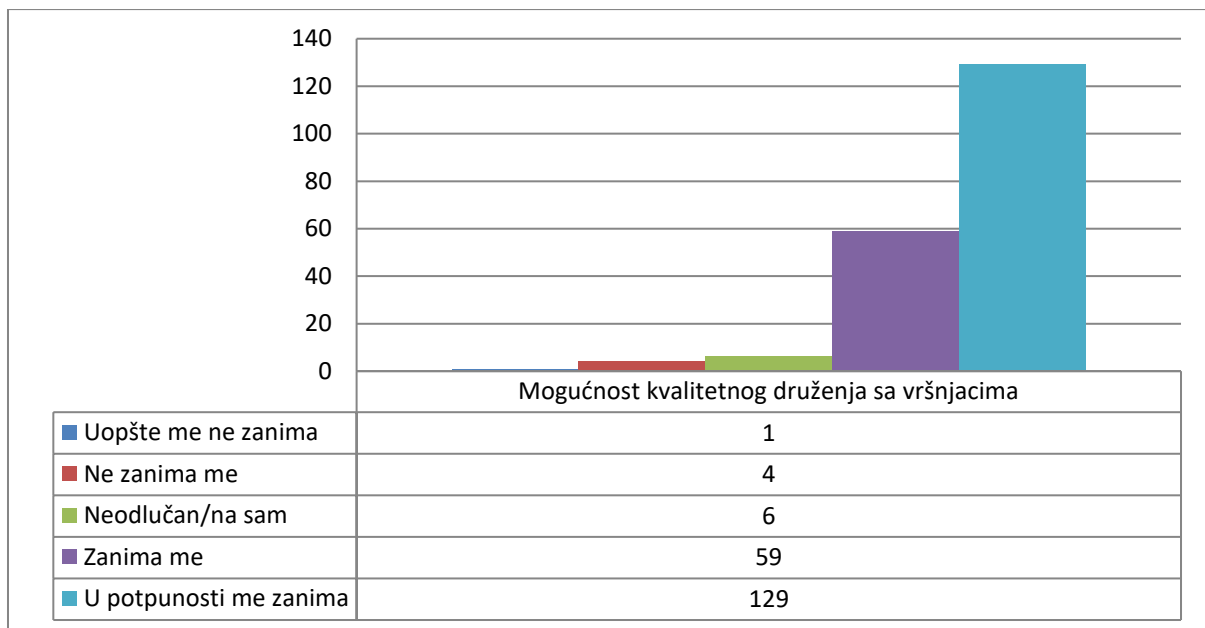
Koliko je za vas važan kvalitet odnosa odgajatelja prema vašem djetetu?

Grafikon 9: Značaj indikatora „Kvalitet odnosa odgajatelja prema djetetu“ za roditelje

U pitanju „Mogućnost kvalitetnog druženja sa vršnjacima“ 129 ispitanika je dalo najviše odgovora za „U potpunosti me zanima“, a jedan ispitanik za „Uopšte me ne zanima“. 59 ispitanika je dalo odgovor za „Zanima me“, dok je četiri za „Ne zanima me. Za „Neodlučan/na sam“ je šest ispitanika dalo odgovor. Možemo zaključiti da je, također velik broj ispitanika, njih čak 188 kao i u prethodnom pitanju, odgovorilo da ih mogućnost kvalitetnog druženja sa vršnjacima veoma zanima i da mu pridaju velik značaj, što možemo i vidjeti iz grafikona 10.

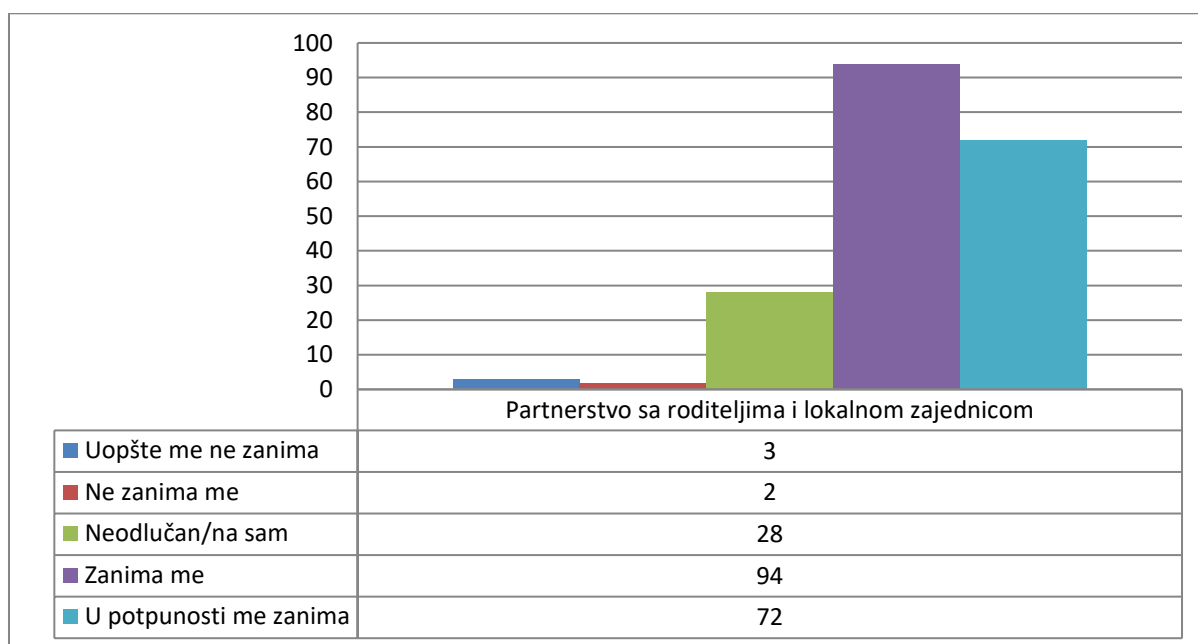
Koliko je za vas bitna mogućnost vašeg djeteta da se kvalitetno druži sa svojim vršnjacima?

Grafikon 10: Značaj indikatora „Mogućnost kvalitetnog druženja sa vršnjacima“ za roditelje

Za pitanje „Partnerstvo sa roditeljima i lokalnom zajednicom“ najviše odgovora ima za kolonu „Zanima me“ sa 94 odgovora ispitanika, dok najmanje ima u koloni „Ne zanima“ sa dva odgovora. Za kolonu „Neodlučan/na sam“ ima 28 odgovora, za „U potpunosti me zanima“ 72 i za „Uopšte me ne zanima“ tri odgovora. Zaključujemo da ispitanici pridaju značaj i ovom pitanju, ali ne u potpunosti kao u prethodna tri pitanja. Tako da su se njih 166 izjasnilo da pridaju značaj ovom indikatoru, dok je 33 ispitanika neodlučno ili ih ne zanima partnerstvo ustanove sa roditeljima i lokalnom zajednicom. Odgovore ispitanika možemo vidjeti u grafikonu 11.

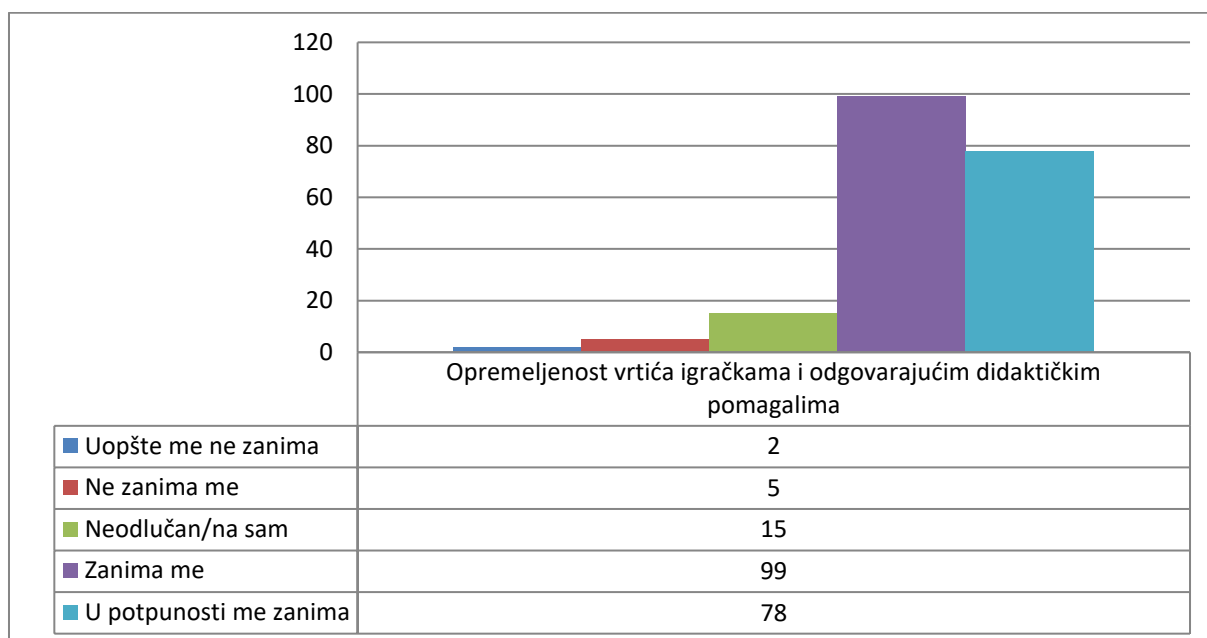
Koliki značaj pridajete partnerstvu ustanove sa roditeljima i lokalnom zajednicom?

Grafikon 11: Značaj indikatora „Partnerstvo sa roditeljima i lokalnom zajednicom“ za roditelje

U devetom pitanju „Opremljenost vrtića igračkama i odgovarajućim didaktičkim pomagalicama“, najmanje odgovora su ispitanici dali za „Uopšte me ne zanima“ sa svega dva odgovora, dok su najviše dali za „Zanima me“ sa svega 99 odgovora. Nešto manje od toga su dali ispitanici za „U potpunosti me zanima“ sa 78 odgovora. Njih 15 su se izjasnili „Neodlučan/na sam“ dok je njih pet odgovorilo „Ne zanima me“. Za ovo pitanje, 177 ispitanika je odgovorilo da ih zanima opremljenost vrtića igračkama i odgovarajućim didaktičkim pomagalicama, dok je njih 22 odgovorilo da ih ne zanima opremljenost vrtića i da su neki neodlučni oko ovog indikatora. Odgovore na ovo pitanje možemo vidjeti iz grafikona 12.

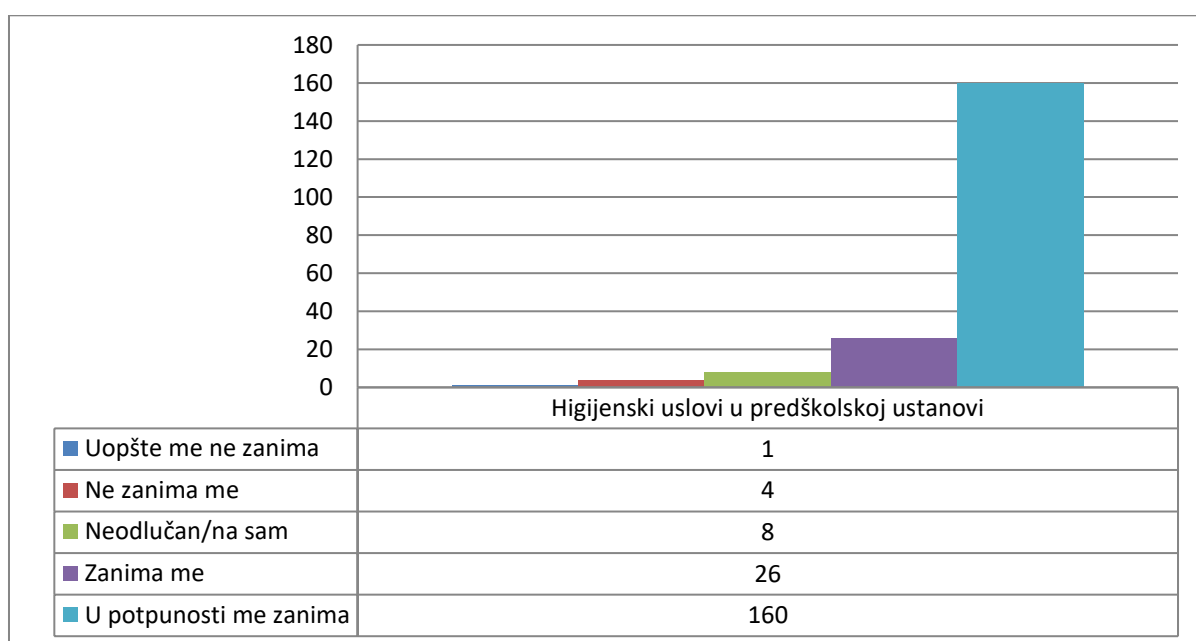
Koliko vam je važno da je vrtić opremljen igračkama i odgovarajućim didaktičkim pomagalicama?

Grafikon 12: Značaj indikatora „Opremljenost vrtića igračkama i odgovarajućim didaktičkim pomagalicama“ za roditelje

Što se tiče desetog pitanja „Higijenski uslovi u predškolskoj ustanovi“, u ovom pitanju najviše odgovora je dalo 160 ispitanika za kolonu „U potpunosti me zanima“. Nešto manje od toga su dali u koloni „Zanima me“ sa 26 odgovora, dok su najmanje odgovora dali za kolone „Neodlučan/na sam“ – osam odgovora, „Ne zanima me“ – četiri odgovora i „Uopšte me ne zanima“ – jedan odgovor. Iz ove analize rezultata možemo zaključiti da velik broj ispitanika pridaje značaj higijenskim uslovima u predškolskoj ustanovi i to 186, dok 13 ne zanima higijenski uslovi u ustanovi ili su neodlučni. Značaj za ovaj indikator možemo vidjeti ispod u grafikonu 13.

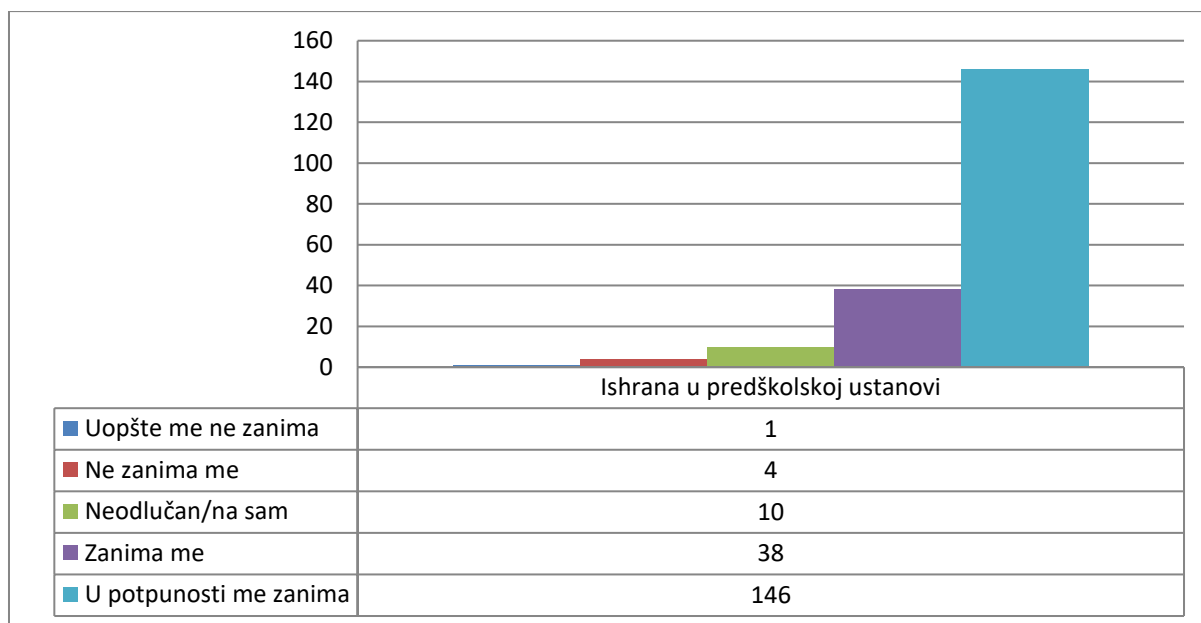
Koliko su vam bitni higijenski uslovi u predškolskoj ustanovi u kojoj boravi vaše dijete?

Grafikon 13: Značaj indikatora „Higijenski uslovi u predškolskoj ustanovi“ za roditelje

U slijedećem pitanju „Ishrana u predškolskoj ustanovi“ jedan ispitanik je dao odgovor za „Uopšte me ne zanima“, četiri ispitanika su dali odgovor za „Ne zanima me“, deset ispitanika je odgovorilo da su „Neodlučni“. Za „Zanima me“ je odgovorilo 38 ispitanika, a najviše za „U potpunosti me zanima“ i to 146 ispitanika. Zaključujemo da u ovom pitanju ukupan zbir ispitanika koji pridaju značaj indikatoru „ishrana u predškolskoj ustanovi“ iznosi 184, a ukupan zbir ispitanika koji ne pridaju značaj indikatoru ili su neodlučni iznosi 15. Značaj ovog indikatora za roditelje je prikazan u grafikonu 14.

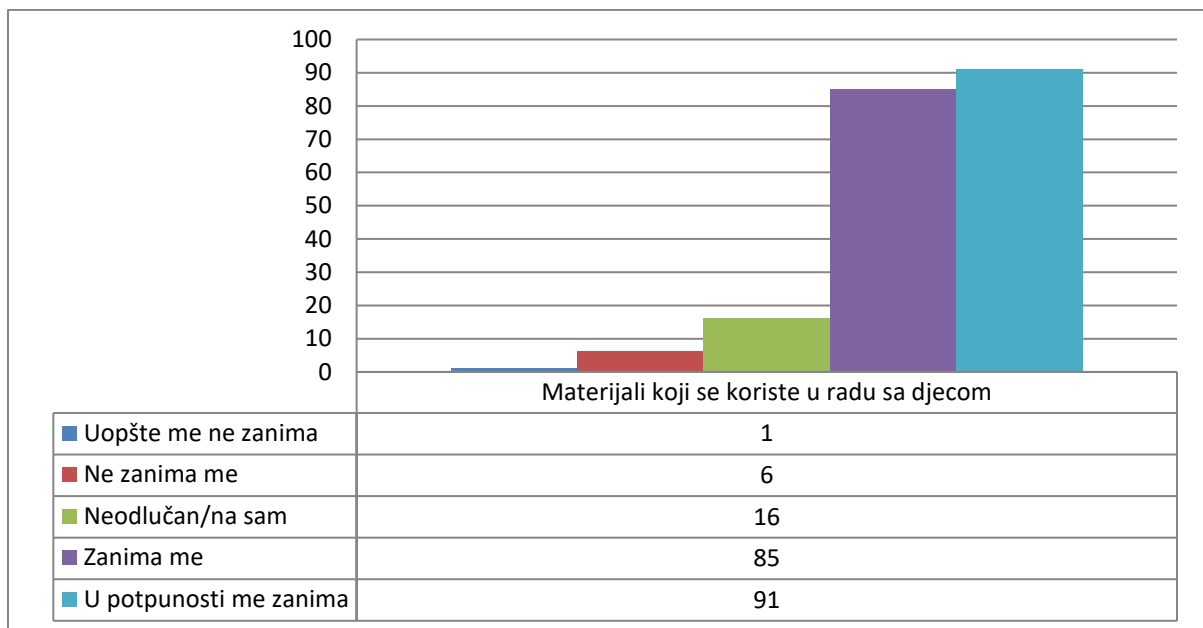
Koliki značaj pridajete ishrani u predškolskoj ustanovi u kojoj boravi vaše dijete?

Grafikon 14: Značaj indikatora „Ishrana u predškolskoj ustanovi“ za roditelje

Za „Materijali koji se koriste u radu sa djecom“ najmanje odgovora je dao jedan ispitanik za kolonu „Uopšte me ne zanima“, a najviše 91 ispitanik za „U potpunosti me zanima“. U Koloni „Ne zanima me“ je šest ispitanika dalo odgovor, potom njih 16 za „Neodlučan/na sam“ i 85 za „Zanima me“. U ovom pitanju, tačno 176 ispitanika se izjasnilo da su im bitni materijali koji se koriste u radu sa djecom, dok 23 ispitanika ne zanimaju materijali za rad sa djecom, što također možemo vidjeti u grafikonu 15.

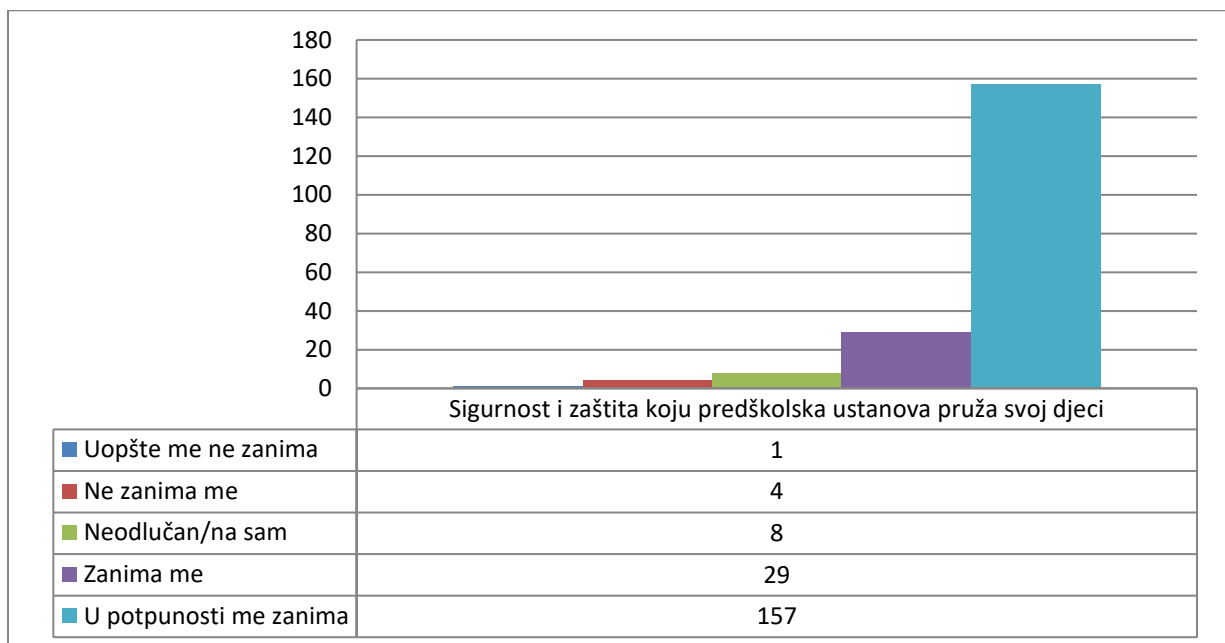
Koliki značaj pridajete materijalima koji se koriste u radu sa djecom u ustanovi?

Grafikon 15: Značaj indikatora „Materijali koji se koriste u radu sa djecom“ za roditelje

U zadnjem pitanju koje glasi „Sigurnost i zaštita koju predškolska ustanova pruža svoj djeci“ najviše odgovora ima u „U potpunosti me zanima“ sa 157 odgovora od strane ispitanika, dok najmanje u „Uopšte me ne zanima“ sa jednim odgovorom, potom 29 ispitanika je odgovorilo „Zanima me“, dok je četiri odgovorilo „Ne zanima me“. Ispitanici, tačnije njih 8, se izjasnilo za kolonu „Neodlučan/na sam“. Zaključujemo da je roditeljima veoma bitna sigurnost i zaštita koju predškolska ustanova pruža svoj djeci, i da je ukupno 186 roditelja izjavilo da u pridaju velik značaj ovom indikatoru. S druge strane, ukupno 13 roditelja je neodlučno i ne pridaje značaj ovom indikatoru. Značaj ovog indikatora za roditelje možemo vidjeti u grafikonu 16.

Koliko je za vas bitna sigurnost i zaštita koju predškolska ustanova pruža svoj djeci?

Grafikon 16: Značaj indikatora „Sigurnost i zaštita koju predškolska ustanova pruža svoj djeci“ za roditelje

4.2. Rezultati koji se odnose na istraživačko pitanje: *Kako svaki roditelj poima kvalitetu predškolske ustanove?*

Kada se govori o pitanju „Kako svaki roditelj poima kvalitetu predškolske ustanove?“, najveći broj roditelja poima kvalitetu ustanove kao sigurnu ustanovu koja pruža određenu zaštitu svoj djeci, kao ustanovu koja brine higijenskim uvjetima i zdravoj ishrani i koja brine o kvaliteti odnosa odgajatelja prema djetetu. Također, neki roditelji opisuju kvalitetnu predškolsku ustanovu kao ustanovu koja brine i o mogućnosti kvalitetnog druženja sa vršnjacima, o boravku u prirodi i o kvaliteti sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja djeteta. Neki roditelji opisuju kvalitetnu predškolsku ustanovu kao ustanovu koja vodi računa o dovoljnom broju adekvatno obrazovanih odgajatelja u odnosu na broj djece, o stalnosti odgajatelja u odgojnoj grupi kao i o veličini odgojne grupe.

U ovom pitanju, od ukupno 199 ispitanika koji su pristupili ovom istraživanju, 41 ispitanik nije dao nikakav odgovor ili je odgovor nekorektan, dok je ostalih 158 ispitanika dalo validne odgovore u istraživanju.

4.3. Rezultati koji se odnose na istraživačko pitanje: *Da li roditelji više vrednuju kvalitetu procesa ili kvalitetu strukture?*

U pitanju otvorenog tipa u anketnom upitniku koje glasi „Molimo Vas da na kraju ovog upitnika napišete prijedloge ili sugestije, koje mogu pomoći službama vrtića za izgradnju kvalitetnijeg sistema predškolskog odgoja“, nešto manji broj roditelja koji se izjasnio da nisu zadovoljni predškolskim ustanovama i kvaliteti koju ustanova pruža djeci, te bi voljeli da se predškolske ustanove više baziraju na evropske standarde kvalitete. Pojedini roditelji zahtjevaju da se ustanove usmjere na ciljni rad, na individualni pristup djetetu i aktivni rad na razvoju intelektualnih, socijalnih i motoričkih vještina i na što veće provođenje vremena u prirodi umjesto ispred televizijskih ekrana i mobilnih telefona. Također, zahtjevaju veću spremnost ustanove na saradnju sa roditeljima, kao i materijale za rad i odgoj djece. Pojedini roditelji koji nisu zadovoljni ustanovom zahtjevaju veću brigu o higijeni i ishrani, kao i o kvalitetnom odnosu odgajatelja prema djetetu i kvalitetnom sudjelovanju odgajatelja u procesu učenja. Neki roditelji predlažu da se smanji broj djece u grupi, odnosno bitna im je veličina odgojne grupe u ustanovi u kojoj boravi njihovo dijete. Iz ovih prijedloga i sugestija

možemo iznijeti zaključak i možemo reći da roditelji više vrednju kvalitetu procesa u odnosu na kvalitetu strukture.

U ovom pitanju, od ukupno 199 ispitanika koji su pristupili ovom istraživanju, 27 ispitanika nisu dali nikakav odgovor ili je odgovor nekorektan, dok su ostalih 172 ispitanika dala validne odgovore u istraživanju.

5. DISKUSIJA

U ovom dijelu rada bavit ćemo se diskusijom vezanom za prethodno opisane rezultate. U istraživanju smo se bavili percepcijom roditelja djece predškolske dobi o kvaliteti predškolskih ustanova. Ovim istraživanjem smo htjeli, pomoću anketnog upitnika, dobiti uvid u percepciju svakog roditelja o kvaliteti predškolskih ustanova, njihove stavove, koji indikatori kvalitete su im najbitniji i šta najviše vrednuju kada je u pitanju kvaliteta predškolske ustanove.

5.1. Dokazivanje postavljene pothipoteze 1 (H1)

Za istraživačko pitanje „Kojim indikatorima kvalitete roditelji pridaju najveći značaj?“ možemo zaključiti da roditelji pridaju najveći značaj indikatorima kao što su „Kvalitet odnosa odgajatelja prema djetetu“, „Mogućnost kvalitetnog druženja sa vršnjacima“, „Kvaliteta sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja“, „Higijenski uslovi u predškolskoj ustanovi“, „Sigurnost i zaštita koju predškolska ustanova pruža svoj djeci“, „Ishrana u predškolskoj ustanovi“, te i indikatoru „Stalnost odgajatelja u odgojnoj grupi“.

Možemo reći da ostalim indikatorima, kao što su „Veličina odgojne grupe“, „Nivo obrazovanja odgajatelja“, „Profesionalno usavršavanje odgajatelja“, „Partnerstvo s roditeljima i lokalnom zajednicom“, „Opremljenost vrtića igračkama i odgovarajućim didaktičkim pomagalicama“ i „Materijali koji se koriste u radu s djecom“, roditelji pridaju značaj, ali u nešto manjoj mjeri u odnosu na indikatore koje sam spomenula da pridaju najveći značaj.

Samim tim, pothipotezu koju sam ranije navela i koja glasi: „H1 – pretpostavlja se da roditelji najviše pridaju značaj indikatorima kao što su higijena, ishrana, zdravlje i sigurnost njihove djece u predškolskoj ustanovi“ možemo potvrditi iz dobivenih odgovora sa istraživanja koje je bilo sprovedeno.

5.2. Dokazivanje postavljene pothipoteze 2 (H2)

Iz pitanja u anketnom upitniku, koje glasi: „Kako biste vi definirali kvalitetnu predškolsku ustanovu“, zaključujemo da većina roditelja definira kvalitetnu predškolsku ustanovu kao ustanovu koja daje potpunu sigurnost svoj djeci koja borave u predškolskoj ustanovi, koja

vodi računa o higijenskim uvjetima i zdravoj ishrani u ustanovi, koja također nastoji imati što bolji kvalitet odnosa odgajatelja prema djeci, sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja, i pružanja što bolje mogućnosti kvalitetnog razvoja djeteta u svim segmentima, druženja s vršnjacima, kao i pružanja mogućnosti djeci da dosta vremena provode vani u igri i druženju.

Također su naglasili da je kvalitetna ustanova ona koja ima dobar obrazovan kadar i dobro edukativno osoblje za podučavanje njihove djece. Možemo još spomenuti da je, nešto manjem broju roditelja bitna saradnja između njih i odgajatelja, jer je komunikacija između odgajatelja i roditelja veoma ključna za dobar razvoj djece u predškolskoj ustanovi, te su spomenuli da im je i jako važna veličina grupe u kojoj boravi njihovo dijete, da je broj djece u jednoj grupi sukladan broju odgajatelja, da su odgajatelji posvećeni djeci. Također pojedni roditelji su spomenuli da je za njih kvalitetna predškolska ustanova ona koja ima dovoljno materijala i didaktičkih pomagala za razvoj njihovog djeteta. Dakle, iz ovog zaključka, možemo potvrditi našu pothipotezu koja govori da će percepcija svakog roditelja o kvaliteti predškolske ustanove biti slična i da su kvalitetnu predškolsku ustanovu definirali kao onu koja brine o svojoj djeci, tj. o njihovoj higijeni, ishrani, sigurnosti, koja djeci pruža kvalitetan razvoj kroz kvalitetnu igru i učenje i kvalitetan odnos odgajatelja prema djeci.

5.3. Dokazivanje postavljene pothipoteze 3 (H3)

Analizirajući zadnje pitanje u anketnom upitniku, iz odgovora zaključujemo da roditelji malo više vrednuju kvalitetu procesa nego kvalitetu strukture. Jer iz odgovora možemo vidjeti da je roditeljima najbitnija interakcija između odgajatelja i djeteta, između roditelja i odgajatelja, kao i između djece. To znači da je roditeljima veoma važna kvaliteta odnosa odgajatelja prema djetetu i mogućnost kvalitetnog druženja sa vršnjacima. Ne smijemo ni zaboraviti da im je veoma bitna i zdrava ishrana, kao i higijenski uslovi u predškolskoj ustanovi. Također vrednuju i kvalitetu strukture, ali nešto manje od kvalitete procesa, jer iz odgovora možemo vidjeti da im je bitna i veličina odgojne grupe i stalnost odgajatelja u odgojnoj grupi, jer roditelji žele manji broj djece po jednom učitelju. Stoga, možemo potvrditi našu pothipotezu koja glasi: H3 – prepostavlja se da roditelji malo više vrednuju kvalitetu procesa nego kvalitetu strukture.

5.4. Metodološka ograničenja u istraživanju

Zbog pandemije koronavirus (COVID-19), bilo je teže doći do ispitanika i objasniti upute na licu mjesta, pa se zbog toga anketiranje provodilo elektronskim putem pomoću online platforme Google Forms. Tako da ovu poteškoću do dolaska ispitanika i odgovora možemo svrstati u jednu od metodoloških ograničenja istraživanja.

5.5. Metodološke prednosti u istraživanju

Za metodološku prednost istraživanja bih mogla navesti to da su roditelji bili veoma susretljivi, da su saradivali i davali veoma dobre i iskrene odgovore i da je velik broj roditelja pristao na ovo istraživanje i to iznad prosjeka mojih očekivanja.

5.6. Naučna i praktična vrijednost rezultata istraživanja

Naučna i praktična vrijednost istraživanja je ta da je ostvaren uvid u percepciju roditelja djece predškolske dobi o kvaliteti predškolskih ustanova i iz istraživanja smo uspjeli saznati šta roditelji najviše vrednuju i šta im je bitno kada je u pitanju kvalitet predškolskih ustanova. Stoga, iz dobivenih rezultata, predškolske ustanove bi trebale uporediti i prilagoditi svoju kvalitetu sa percepcijom kvalitete roditelja. Dakle, predškolske ustanove bi trebale da uvažavaju i da se prilagode roditeljskoj percepciji kvalitete, npr. ako je sigurnost, higijena, ishrana na prvom mjestu, onda bi se predškolske ustanove trebale prilagoditi tome, tj. onome šta roditelji vrednuju najviše kada je u pitanju kvalitet predškolskih ustanova.

U radu autora (Mucić Šutić, Medak, 2016. - Percepcija važnosti aspekata rada vrtića od strane roditelja), istraživanje je imalo za cilj ispitati kakva očekivanja imaju roditelji od Dječjeg vrtića Ploče. Rezultati autora su pokazali da roditelji vrlo visoko vrednuju i važnost djelovanja vrtića na razvoj djeteta i stručnost osoblja. I očevi i majke u jednakoj mjeri percipiraju vrtić važnim za cjelokupni razvoj djeteta, ali očevi procjenjuju stručnost djelatnika vrtića važnijom nego majke. Roditelji u jednakoj mjeri vrednuju važnost vrtića, kao i stručnost djelatnika, bez obzira je li dijete uključeno u centralni ili u područne vrtiće, bez obzira na spol djeteta ili stupanj obrazovanja roditelja. Nije utvrđena ni statistički značajna razlika u percepciji važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta s obzirom na program u koji je dijete uključeno (cjelodnevni, poludnevni i predškola), ali pokazalo se da roditelji djece

uključene u cjelodnevni vrtić stručnost djelatnika percipiraju važnijom nego roditelji koji djecu uključuju u poludnevni boravak. Navedeni rezultati razmatraju se vezano za buduću suradnju s roditeljima i njihovo veće uključivanje u rad vrtića.

S druge strane, u istraživanju koje sam sprovela ispitujući percepciju roditelja djece predškolske dobi o kvaliteti predškolskih ustanova pokazalo se da roditelji također vrednuju djelovanje predškolske ustanove na razvoj djeteta i stručnost osoblja, tj. visoko vrednuju kvalitet odnosa odgajatelja prema djetetu, kvalitet sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja, mogućnost kvalitetnog druženja sa vršnjacima, kao i higijenske uslove u ustanovi, zdravu ishranu i sigurnost i zaštitu koju predškolska ustanova pruža svojoj djeci.

6. ZAKLJUČAK

Na osnovu rezultata istraživanja provedenog u sklopu ovog rada mogu se navesti sljedeći zaključci:

1. Utvrđeno je da roditelji najveći značaj pridaju kvaliteti odnosa odgajatelja prema djetetu, kvaliteti sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja, mogućnosti kvalitetnog druženja njihovog djeteta sa vršnjacima, stalnost odgajatelja u odgojnoj grupi, higijenskim uslovima, ishrani, sigurnosti i zaštiti koju ustanova pruža djeci, i veličini odgojne grupe, pri čemu se potvrdila pothipoteza H1 i na osnovu čega se može zaključiti da su ovo indikatori kvalitete na koje roditelji najviše obraćaju pažnju i da je većini roditelja upravo takva percepcija kvalitetne predškolske ustanove kakvu su dali u odgovorima iz anketnog upitnika.
2. Iz provedenog istraživanja utvrđeno je da svaki roditelj percipira kvalitetnu predškolsku ustanovu na slične načine i to kao sigurnu okolinu koja svoj djeci pruža zaštitu, kao ustanovu u kojoj se brinu o higijeni sve djece i vodi računa o zdravoj ishrani, kao ustanovu u kojoj odgajatelj pridaje dosta pažnje svoj djeci i ulaže u kvalitetan odnos sa njima kroz igru i učenje, kao i mogućnosti kvalitetnog druženja djece sa njihovim vršnjacima i boravku djece na čistom zraku. Iz ovog zaključka se potvrdila pothipoteza H2.
3. Iz provedenog istraživanja i dobijenih rezultata možemo zaključiti još i to da roditelji vrednuju i kvalitetu procesa i kvalitetu strukture, ali napominjem da je kvaliteta procesa za nijansu bitnija u odnosu na kvalitetu strukture, pri čemu se potvrdila pothipoteza H3.
4. Pokazalo se da je metodološko ograničenje u istraživanju bilo to da je u toku istraživanja bilo teško doći do ispitanika na licu mjesta zbog pandemije korona virus (Covid-19) i objasniti upute za istraživanje, te je zbog toga korištena aplikacija Google Forms za anketu i obradu podataka.
5. Pokazalo se da je metodološka prednost u istraživanju bila ta da je velik broj roditelja pristao na istraživanje i da je velik broj roditelja saradivao.
6. Pokazalo se da je naučna i praktična vrijednost rezultata istraživanja ta da smo iz istraživanja uspjeli saznati šta roditelji najviše vrednuju i šta im je bitno kada je u pitanju kvalitet predškolskih ustanova i da je vrlo važno da predškolske ustanove uvažavaju i prilagode se percepciji kvalitete koju imaju roditelji.

7. PRILOZI

Upitnik za roditelje djece koja polaze u predškolsku ustanovu

Poštovani roditelji,

Pred Vama se nalazi upitnik od 2 dijela. U prvom dijelu upitnika morat ćete dati neke Vaše osnovne podatke i podatke Vašeg djeteta. Drugi dio upitnika sastoji se od 13 indikatora koje morate ocijeniti na skali od 1 do 5, kao i od dva pitanja otvorenog tipa u kojem ćete dati svoje mišljenje. Ova anketa je anonimna, podaci će se koristiti samo u svrhu istraživanja i neće biti zloupotrebjeni, a cilj je prikupljanje podataka na temelju kojih se želi vidjeti percepcija kvalitete predškolske ustanove od strane roditelja.

Molimo da pažljivo pročitate sva ponuđena pitanja i da na iste iskreno odgovorite. Uzmite vremena koliko Vam treba. Hvala Vam na sudjelovanju.

(IDIO) 1. Vaši podaci:

Spol: M Ž

Dob: _____

Nivo obrazovanja (stepen stručne sprema) (zaokružite):

- a) Srednja stručna sprema
- b) Viša stručna sprema
- c) Visoka stručna sprema (osnovne studije)
- d) Visoka stručna sprema (postdiplomske studije)
- e) Visoka stručna sprema (doktorske studije)

2. Podaci Vašeg djeteta:

Spol djeteta: M Ž

Dob djeteta: _____

Predškolska ustanova: _____

(II DIO) ANKETNI UPITNIK:

Ocijenite na skali od 1 do 5 (1 – uopšte me ne zanima, 5 – u potpunosti me zanima)

	Uopšte me ne zanima	Ne zanima me	Neodlučan/na sam	Zanima me	U potpunosti me zanima
1. Veličina odgojne grupe.	1	2	3	4	5
2. Nivo obrazovanja odgajatelja.	1	2	3	4	5
3. Profesionalno usavršavanje odgajatelja.	1	2	3	4	5
4. Stalnost odgajatelja u odgojnoj grupi.	1	2	3	4	5
5. Kvaliteta sudjelovanja odgajatelja u procesu učenja djeteta.	1	2	3	4	5
6. Kvalitet odnosa odgajatelja prema djetetu.	1	2	3	4	5
7. Mogućnost kvalitetnog druženja sa vršnjacima.	1	2	3	4	5
8. Partnerstvo sa roditeljima i lokalnom zajednicom.	1	2	3	4	5
9. Opremljenost vrtićima igračkama i odgovarajućim didaktičkim pomagalicama.	1	2	3	4	5

10. Higijenski uslovi u predškolskoj ustanovi.	1	2	3	4	5
11. Ishrana u predškolskoj ustanovi.	1	2	3	4	5
12. Materijali koji se koriste u radu sa djecom.	1	2	3	4	5
13. Sigurnost i zaštita koju predškolska ustanova pruža svoj djeci.	1	2	3	4	5

2. Kako biste Vi definirali kvalitetnu predškolsku ustanovu?

3. Molimo Vas da na kraju ovog upinika napišete prijedloge ili sugestije, koje mogu pomoći službama vrtića za izgradnju kvalitetnijeg sistema predškolskog odgoja:

Hvala Vam na uloženom trudu i vremenu!

8. LITERATURA

1. Belsin, T., Karabegović, J., Lizde, E. (2014). *Podrška razvoju kvaliteta u predškolskom odgoju i obrazovanju*, Sarajevo, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.
2. Bujanić, Ž. (2017). *Utjecaj medija na roditeljsku procjenu kvalitete ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*, Čakovec, Sveučilište u Zagrebu.
3. Camović, Dž., Bećirović-Karabegović, J., Ćurak, H. (2018). *Kvaliteta procesa predškolskog odgoja u Bosni i Hercegovini*, naučni članak.
4. Kisić, I. (2019). *Zajedništvo odgojitelja i kvaliteta ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*, Čakovec, Sveučilište u Zagrebu.
5. Magaš, M., Tatalović, S. (2012). *Kvaliteta rada predškolskih ustanova: procjena odgovornosti od strane ravnatelja*, naučni članak *Dijete, vrtić, obitelj* broj 70, Crkvenica.
6. Miković, I. (2018). *Percepcija i stavovi odgojitelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu.
7. Mucić Šutić, E., Medak, O. (2016). *Percepcija važnosti aspekata rada vrtića od strane roditelja*, Hrvatska, Dječiji vrtić „Ploče“.
8. Novak, M. (2020). *Suradnički odnosi odgojitelja i kvaliteta ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*, Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.
9. Pintar, Ž. (2018). *Odgojitelji i odgojna partnerstva u kontekstu ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*, Zagreb, Dječiji vrtić Kustošija.
10. Radoš, H. (2018). *Poticajno prostorno materijalno okruženje vrtića*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu.
11. Skočić Mihić, S., Srića, S. (2016). *Jesu li zadovoljniji roditelji koji češće surađuju s odgajateljima?*, Rijeka.
12. Slunjski, E., i sur. (2012). *Priručnik za samovredovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja*, Zagreb, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.
13. Vukin, V. (2016). *Partnerski odnos odgojno-obrazovne ustanove i obitelji*, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.

14. Zeleničić, M. (2016). *Procjena valjanosti kao preduvjet za poboljšanje kvalitete rada u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*, Mostar, Zavod za školstvo Mostar.